

TÜRKMENISTANYŇ KANUNY

Oýlap tapyşlar we senagat nusgalary hakynda

(Türkmenistanyň Mejlisiniň Maglumatlary 2008 ý., № 4, 52-nji madda)

(Türkmenistanyň 22.06.2013 ý. № 414-IV Kanuny
esasynda girizilen üýtgetmeler bilen)

Şu Kanun oýlap tapyşlaryň we senagat nusgalarynyň hukuk taýdan goragy we ulanylmagy bilen baglylykda ýüze çykýan gatnaşyklary düzgünleşdirýär.

I Bap. Umumy düzgünler

1-nji madda. Esasy düşüňjeler

Şu Kanunda aşakdaky esasy düşüňjeler ulanylýar:

Pariž konwensiýasy - senagat eýeçiligini goramak boýunça 1883- nji ýylyň 20-nji martyndaky Pariž konwensiýasy.

Patent bileleşmesi baradaky şertnama (PCT) - 1970-nji ýylyň 19-njy iýunynda kabul edilen Patent bileleşmesi baradaky şertnama (PCT - Patent Cooperation Treaty).

Ýewraziýa patent konwensiýasy - Oýlap tapyşlary goramak barada 1995-nji ýylyň 12-nji awgustynda güýje giren Ýewraziýa patent konwensiýasy.

Senagat eýeçiliginiň obýektleri - şu Kanun üçin ulanarlykly oýlap tapyşlar we senagat nusgalary.

Oýlap tapyş - oýlap tapyş derejesi bolan we senagat taýdan ulanarlykly wezipäniň tehniki çözüdi.

Senagat nusgasy - senagat önüminiň daşky keşbini kesgitleýän çeperçilik-gurnama çözüdi.

Şahs - edara görnüşindäki ýa-da şahsy tarap.

Haýyşnamaçy - oýlap tapyşa, senagat nusgasyna haýyşnama beren we patent (çäklendirilen patent) almaga dalaş edýän tarap.

Oýlap tapyşa, senagat nusgasyna haýyşnama - oýlap tapyşa, senagat nusgasyna patent (çäklendirilen patent) almak üçin zerur bolan resminamalaryň jemi.

Aýratyn edilen haýyşnama - ilki başdaky haýyşnamada oýlap tapyşyň, senagat nusgasynyň bitewilik talaplarynyň bozulanlygy sebäpli, haýyşnamaçynyň öz başlangyjy ýa-da seljermaniň talaby boýunça şol bir haýyşnamaçynyň öňki oýlap tapyşa, senagat nusgasyna haýyşnamasynyň Türkmenistanyň Ykdysadyýet we ösüş ministrliginiň Intellektual eýeçilik

boýunça döwlet gullugyna (mundan beýläk - Türkmenpatent) berlen gaýtalanýan bölegi.

Birinji haýyşnama - berlen senesinden konwensiýa ilkinjiligi belleniýän Pariž konwensiýasyna gatnaşyjy döwletiň degişli edarasyna berlen senagat eýeçiliginiň obýektine bolan haýyşnama.

Konwensiýa haýyşnamasy - konwensiýa ilkinjiligi soralyň berilýän senagat eýeçiliginiň obýektine bolan haýyşnama.

Halkara haýyşnamasy - Patent bileleşmesi baradaky Şertnama (RST) laýyklykda, oýlap tapyş üçin berlen haýyşnama.

Ýewraziýa haýyşnamasy - Ýewraziýa patent konwensiýasyna laýyklykda, oýlap tapyş üçin berlen haýyşnama.

Oýlap tapyşyň, senagat nusgasynyň ilkinjiligi - oýlap tapyşa, senagat nusgasyna haýyşnama bermegi amala aşyrmakda wagt taýdan birinjilik.

Konwensiýa ilkinjiligi - Pariž konwensiýasyna gatnaşyjy döwletiň degişli edarasyna birinji haýyşnamanyň berlen senesi boýunça belleniýän oýlap tapyşyň ýa-da senagat nusgasynyň ilkinjiligi.

Oýlap tapyşyň formulasy - oýlap tapyşyň mazmunyny we hukuk goragynyň möçberini kesgitleýän alamatlaryň jemi.

Ygtyýarly seljeriş edarasy - Halkara deslapky seljerişe Ygtyýarly edaranyň derejesi bolan edara.

Oýlap tapyşa, senagat nusgasyna berilýän Patent (çäldendirilen patent) - patent eýesiniň oýlap tapyşa, senagat nusgasyna ilkinjiligini, awtorlygyny we aýratyn hukugyny tassyklaýan Türkmenistanyň gorag resminamasy.

Patent eýesi - patentlenen oýlap tapyşa, senagat nusgasyna aýratyn hukugy bolan tarap.

Gulluk oýlap tapyşy, gulluk senagat nusgasy - işgär tarapyndan öz gulluk borçlaryny ýa-da iş berijiniň belli bir tabşyrygyny ýerine ýetirmek bilen baglylykda döredilen oýlap tapyş, senagat nusgasy.

Patenti (çäklendirilen patent) başga birine bermek - şertnamanyň esasynda oýlap tapyşa, senagat nusgasyna bolan hukugyň eýesi tarapyndan şol hukugyň başga bir şahsa berilmegi.

Oýlap tapyş, senagat nusgasy üçin ygtyýarnama - ygtyýarnama şertnamasy boýunça oýlap tapyşyň, senagat nusgasynyň eýesiniň olary başga birine ulanmaga berýän rugsatnamasy.

Bikanun harytlar - patentlenen oýlap tapyşyň, senagat nusgasynyň bikanun ulanylýan harytlary.

Patent ynamdary - Türkmenistanyň territoriýasynda hemişelik ýaşaýan, Türkmenpatentde hünär synagyndan geçen we bellige alnan hem-de professional esasyda fiziki we ýuridik şahslaryň senagat eýeçiligiň obýektlerine bolan hukugy edinmekdäki we onuň goragyndaky bähbitlerine wekilçilik edýän raýat.

2-nji madda. Senagat eýeçiliginiň obýektlerini goramak babatda döwlet tarapyndan düzgünleşdirme

1. Senagat eýeçiliginiň obýektlerini goramak babatda döwlet tarapyndan düzgünleşdirmegi Türkmenistanyň Ykdysadyýet we ösüş ministrliginiň Intellektual eýeçilik boýunça döwlet gullugy (mundan beýläk - Türkmenpatent) amala aşyrýar.

Türkmenpatent özygtyýarlyklaryna laýyklykda:

- oýlap tapyşlara, senagat nusgalaryna haýyşnamalary goramak üçin kabul edýär, olar boýunça seljerme geçirýär hem-de oýlap tapyşlary we senagat nusgalaryny bellige alýar;

- Türkmenistanyň gorag resminamalaryny berýär we döwlet reýestrlerini ýöredýär;

- ygtyýarnama şertnamalaryny hem-de oýlap tapyşlary we senagat nusgalaryny başga birine bermek baradaky şertnamalary bellige alýar;

- oýlap tapyşlaryň we senagat nusgalarynyň bellige alynmagyna üýtgetmeler girizýär;

Türkmenistanda goralýan senagat eýeçiligiň obýektleri hakyndaky maglumatlary çap etmek üçin býulletenleri neşir edýär;

senagat eýeçiligini goramak babatda gyzyklanýan taraplaryň bozulan ýa-da jedelleşilýän hukuklary hakyndaky nägileliklerine garaýar;

- senagat eýeçiligi babatda Türkmenistanyň kanunçylygyny kämilleşdirmek we halkara şertnamalaryny baglaşmak boýunça teklipleri işläp taýýarlaýar;

- patent ynamdarlarynyň hünär synagyny we hasaba alynmagyny geçirýär.

2. Türkmenistanyň Ykdysadyýet we ösüş ministrligi şu Kanun, Türkmenistanyň beýleki kadalaşdyryjy hukuk namalary bilen Türkmenpatente berlen ygtyýarlyklaryň çäklerinde senagat eýeçiliginiň obýektlerini hukuk taýdan goramak meseleleri boýunça halkara şertnamalaryna laýyklykda Türkmenistanyň öz üstüne alan borçnamalarynyň ýerine ýetirilmegini üpjün edýär.

II Bap. Oýlap tapyşlaryň we senagat nusgalarynyň hukuk goragy

3-nji madda. Hukuk goragynyň möçberi

1. Oýlap tapyşlara we senagat nusgalaryna bolan hukuk Türkmenistanyň kanunçylygyna laýyklykda goralýar we patent (çäklendirilen patent) bilen tassyklanylýar.

Oýlap tapyşa, senagat nusgasyna patent (çäklendirilen patent) patent seljerme (çäklendirilen seljerme) geçirilenden we oýlap tapyş, senagat nusgasy reýestrde bellige alnandan soň berilýär.

Oýlap tapyşa, senagat nusgasyna bolan aýratyn hukuk oýlap tapyş, senagat nusgasy reýestrde bellige alnandan we patent (çäklendirilen patent) berlenden soň güýje girýär.

2. Oýlap tapyş üçin patentiň (çäklendirilen patentiň) berýän hukuk goragynyň möçberi oýlap tapyşyň formulasy bilen kesgitlenilýär. Beýan etmeler we çyzgylar oýlap tapyşyň formulasyny düşündirmek üçin peýdalanylýar.

Senagat nusgasy üçin patentiň (çäklendirilen patentiň) berýän hukuk goragynyň möçberi senagat nusgasynyň şekillerinde görkezilen we senagat nusgasynyň tapawutly alamatlaryň sanawynda getirilen tapawutly alamatlaryň jemi bilen kesgitlenilýär. Senagat nusgasynyň beýany senagat nusgasynyň tapawutly alamatlarynyň sanawyny düşündirmek üçin peýdalanylýar.

3. Gizlin diýlip hasap edilen oýlap tapyşlaryň, senagat nusgalarynyň hukuk goragy Türkmenistanyň kanunçylygynda bellenen tertipde düzgünleşdirilýär.

4. Berlen haýyşnama hakyndaky maglumatlar çap edilen senesinden reýestrde hasaba alnan senesine çenli oýlap tapyşa, senagat nusgasyna wagtlaýyn hukuk goragy berilýär.

Wagtlaýyn hukuk goragynyň hereket edýän döwründe haýyşnama berlen oýlap tapyşy, senagat nusgasyny ulanýan şahs patentiň (çäklendirilen patentiň) eýesine, eýesi patent (çäklendirilen patent) alandan soň, pul bilen öwez tölegini töleýär. Onuň möçberi taraplaryň ylalaşygy boýunça kesgitlenilýär.

Eger patenti (çäklendirilen patenti) bermekden ýüz öwürmek barada çözügüt kabul edilen bolsa, onda wagtlaýyn hukuk goragy başlanmady diýlip hasap edilýär.

5. Patentiň (çäklendirilen patentiň) hereket ediş möhleti gutarandan ýa-da möhletinden öň bes edilenden soň oýlap tapyş ýa-da senagat nusgasy jemgyýetçilik emlägine geçýär.

Jemgyýetçilik emlägine geçen oýlap tapyş, senagat nusgasy islendik şahs tarapyndan hiç kimden ygtyýarsyz we razyçylyksyz hem-de ulanany üçin pul hakyny tölemezden erkin ulanylyp bilner.

4-nji madda. Patentiň (çäklendirilen patentiň) hereket edýän möhleti

1. Oýlap tapyşa berlen çäklendirilen patent Türkmenpatente haýyşnama berlen senesinden başlap, on ýylyň dowamynda hereket edýär.

Oýlap tapyşa berlen patent haýyşnamanyň Türkmenpatente berlen senesinden başlap, ýigrimi ýylyň dowamynda hereket edýär.

2. Ulanylmagy üçin kanunda bellenen tertipde rugsat almak talap edilýän, derman serişdelerine, pestisidlere ýa-da agrohimikatlara degişli oýlap tapyşa berlen patent patentiň eýesiniň towakganamasy boýunça Türkmenpatent tarapyndan baş ýyla çenli möhlete uzaldylyp bilner.

Patentiň hereket ediş möhletini uzaltmagyň kadalary Türkmenpatent tarapyndan kesgitlenilýär.

3. Senagat nusgasy üçin çäklendirilen patent senagat nusgasy üçin haýyşnamanyň Türkmenpatente berlen senesinden başlap, on ýylyň dowamynda hereket edýär.

Senagat nusgasyna berlen patent senagat nusgasy üçin haýyşnamanyň Türkmenpatente berlen senesinden başlap, on bäş ýylyň dowamynda hereket edýär.

4. Özünde patentiň berilmegi baradaky arzany hem-de oýlap tapyşyň beýanyňy we çyzgylary jemleýän haýyşnamanyň Türkmenpatente gelen senesi, eger beýanda çyzgylara salgylanma bar bolsa ýa-da görkezilen resminamalar birwagtda berilmedik bolsa, ýokarda sanalyp geçilen resminamalaryň iň soňkusynyň berlen senesi oýlap tapyş üçin haýyşnamanyň berlen senesi diýlip hasap edilýär.

Özünde patentiň berilmegi baradaky arzany, senagat nusgasynyň şekilini we tapawutly alamatlarynyň sanawyny jemleýän haýyşnamanyň Türkmenpatente gelen senesi ýa-da eger görkezilen resminamalar birwagtda berilmedik bolsa, ýokarda sanalyp geçilen resminamalaryň iň soňkusynyň berlen senesi senagat nusgasy üçin haýyşnamanyň berlen senesi diýlip hasap edilýär.

5-nji madda. Oýlap tapyşyň patentlik ukybynyň şertleri

1. Eger-de oýlap tapyş hökmünde haýyşnama edilen tehniki çözügüt täze, oýlap tapyş derejesi bar bolup we senagat taýdan ulanarlykly bolsa, onda oňa hukuk goragy berilýär.

Eger-de oýlap tapyş öňden belli bolan tehniki derejäniň bir bölegi bolup durmaýan bolsa, ol täze diýlip ykrar edilýär.

Eger-de oýlap tapyş hünärmen üçin tehniki derejesinden gelip çykmaýan bolsa, onda ol oýlap tapyşlyk derejesine eýedir.

Tehniki derejesi oýlap tapyşyň ilkinjilik senesine çenli dünýäde hemmelere mälim bolan islendik maglumatlary öz içine alýar.

Oýlap tapyşyň täzedigi kesgitlenilende, teknikanyň derejesine Türkmenistanda patentlenen oýlap tapyşlar, şeýle hem Türkmenpatente beýleki şahslaryň beren has irki ilkinjiligi bolan haýyşnamalary hem goşulýar.

Eger oýlap tapyşy adamlaryň işleriniň islendik pudagynda iş ýüzünde ulanmak mümkin bolsa, onda ol senagat taýdan ulanarlyklydyr.

2. Eger maglumatyň aýan edilen senesinden alty aýdan gijä galman oýlap tapyş üçin haýyşnama Türkmenpatente berlen bolsa, oýlap tapyşa degişli maglumatyň oýlap tapyjy, haýyşnamaçy ýa-da ondan göni ýa-da gytaklaýyn şeýle maglumaty alan islendik şahs tarapyndan şeýle maglumatyň aýan edilmegi oýlap tapyşyň mazmuny baradaky maglumaty hemmelere mälim eden bolsa, bu oýlap tapyşyň patentlik ukybyny ykrar etmäge päsgel berýän ýagdaý diýlip hasap edilmeyär. Şeýle bolanda bu ýagdaýy subut etmek haýyşnamaçynyň borjy bolup durýar.

3. Gurluş, usul, madda, mikroorganizmiň ştammy, ösümlikleriň we haýwanlaryň öýjükleriniň toplумы we beýleki tehniki çözümler, şeýle hem olaryň täze maksatlar üçin ulanylmagy oýlap tapyşa degişli obýekt bolup durýar.

4. Şular oýlap tapyş diýlip hasap edilmeyär:

- a) açyşlar, ylmy teoriýalar we matematiki usullar;
- b) hojalygy guramagyň we dolandyrmagyň usullary;
- ç) şertli belgiler, tertipnamalar, kadalar;
- d) akyl amallaryny ýerine ýetirmegiň usullary;
- e) hasaplaýjy maşynlar üçin algoritmler we programmalar;
- ä) binalaryň, jaýlaryň, ýerleriň taslamalary we olaryň ýerleşişiniň çyzgylary;
- f) estetiki talaplary kanagatlandyrmaga gönükdirilen önümleriň diňe daşky keşbine degişli çözümler;
- g) integral mikroschemalaryň topologiýalary;
- h) ösümlikleriň görnüşi we haýwanlaryň tohumlary;
- i) jemgyýetçilik bähbitlerine, ynsanperwerlik we ahlak ýörelgelerine ters gelýän, daşky gurşawa zyýan ýetirýän çözümler.

Şu maddanyň dördünji bölüminiň (e), (g), (h) kiçi bentlerinde sanalyp geçilen obýektler Türkmenistanyň aýratyn kanunlary bilen goralmaga degişlidir.

Oýlap tapyşyň düzümünde hasaplaýjy maşynlar üçin algoritmleriň we programmalaryň bolmagy, eger-de olar oýlap tapyşyň bir bölegi bolup durýan bolsa, oýlap tapyşyň patentlik ukybyna täsir edýän ýagdaý diýlip hasap edilmeyär.

6-njy madda. Senagat nusgasynyň patentlik ukybynyň şertleri

1. Eger-de ol täze, özboluşly we senagat taýdan ulanarlykly bolsa, senagat nusgasy hökmünde haýyşnama edilen obýekte hukuk goragy berilýär.

Eger-de senagat nusgasynyň düýpli alamatlarynyň jemi onuň ilkinjilik senesine çenli dünýäde hemmelere mälim bolan maglumatlardan belli bolmasa, onda senagat nusgasy täze diýlip hasap edilýär.

Senagat nusgasynyň düýpli alamatlaryna onuň estetiki we/ýa-da ergonomiki aýratynlyklaryny kesgitleýän önümiň daşky görnüşi, ýagny formasy, konfigurasiýasy, nagşy we reňkleriň utgaşmasy degişlidir.

Täzeligi kesgitlenende, Türkmenistanda patentlenen senagat nusgalary we beýleki şahslaryň Türkmenpatente beren we has irki ilkinjiligi bolan haýyşnamalary hem göz önünde tutulýar.

Eger-de senagat nusgasynyň düýpli alamatlary önümiň aýratynlyklarynyň döredijilikli häsiýetini şertlendirýän bolsa, senagat nusgasy özboluşly diýlip ykrar edilýär.

Eger-de senagat nusgasyny köp gezek gaýtadan öndürmek mümkin bolsa, ol senagat taýdan ulanarlykly diýlip ykrar edilýär.

2. Eger senagat nusgasy üçin haýyşnama maglumatyň aýan edilen senesinden alty aýdan gijä galman Türkmenpatente berlen bolsa, senagat nusgasyna degişli maglumatyň haýyşnamaçy, awtor ýa-da ondan göni ýa-da gytaklaýyn şeýle maglumaty alan islendik şahs tarapyndan aýan edilmegi, şunda senagat nusgasynyň mazmuny baradaky maglumat hemmelere elýeter bolan bolsa, bu senagat nusgasynyň patentlik ukybyny ykrar etmäge päsgel berýän ýagdaý diýlip hasap edilmeyär. Şeýle bolanda bu ýagdaýy subut etmek haýyşnamaçynyň borjy bolup durýar.

3. Şular senagat nusgasy diýlip ykrar edilmeyär:

önümiň diňe tehniki wezipeleri bilen şertlenen çözümler;

- binagärçilik (kiçi binagärçilik görnüşlerden başgalary), senagat, gidrotehniki we beýleki stasionar desgalary;

- çap önümleri;

- suwuk, gaz şekilli, külke ýa-da şolara meňzeş maddalardan ybarat durnukly keşbi bolmadyk obýektler;

jemgyýetçilik bähbitlerine, ynsanperwerlik we ahlak ýörelgelerine ters gelýän önümler.

III Bap. Awtorlar we patent eýeleri

7-nji madda. Oýlap tapyşyň, senagat nusgasynyň awtory

1. Oýlap tapyşy ýa-da senagat nusgasyny özüniň döredijilikli zähmeti bilen döreden şahsy tarap onuň awtory diýlip ykrar edilýär.

2. Oýlap tapyşy, senagat nusgasyny döretmäge birnäçe şahsy taraplar gatnaşan bolsalar, olaryň hemmesi hem şärikli awtorlar diýlip hasap edilýär. Şärikli awtorlara degişli hukuklary peýdalanmagyň tertibi olaryň arasyndaky ylalaşyk bilen kesgitlenilýär.

Oýlap tapyşyň, senagat nusgasynyň döredilmegine şahsy döredijilik goşandyny goşmadyk, awtora diňe tehniki, guramaçylyk, maddy kömegini beren ýa-da diňe olara bolan hukugy we ondan peýdalanmak hukugyny resmileşdirmäge ýardam beren şahs awtor diýlip ykrar edilmeyär.

3. Awtorlyk hukugy aýrylmaz şahsy hukuk bolup durýar we ol möhletsiz goralýar.

8-nji madda. Patente bolan hukuk

1. Patente bolan hukuk aşakda görkezilenlere degişlidir:

- oýlap tapyşyň, senagat nusgasynyň awtoryna (şärikli awtorlara) ýa-da onuň (olaryň) hukuk oruntutaryna (hukuk oruntutarlaryna);

- şu maddanyň ikinji bölümünde göz önünde tutulan ýagdaýlarda iş berijä ýa-da onuň hukuk oruntutaryna.

2. Eger-de iş beriji bilen işgäriň arasyndaky şertnamada gaýry ýagdaýlar göz önünde tutulmadyk bolsa, işgäriň öz gulluk borjuna ýa-da iş berijiniň takyk hukuk taýdan resmileşdirilen tabşyrygyny (gulluk oýlap tapyşy, gulluk senagat nusgasy) ýerine ýetirmegi bilen baglylykda döreden oýlap tapyşyna, senagat nusgasynda patent (çäklendirilen patent) almak hukugy iş berijä degişlidir.

Eger-de iş beriji awtor tarapyndan döredilen oýlap tapyşy, senagat nusgasy barada habardar edilen senesinden dört aýyň dowamynda patent almak üçin Türkmenpatente haýyşnama bermese ýa-da awtory degişli obýektiň gizlin saklanjakdygy barada resmi taýdan habardar etmese, onda patent almak hukugy awtora geçýär. Bu ýagdaýda iş beriji şertnama esasynda kesgitlenilýän öwez tölegini patentiň eýesine töläp, oýlap tapyşy, senagat nusgasyň öz önümçiliginde ulanmaga haky bardyr.

9-njy madda. Awtoryň pul tölegine bolan hukugy

1. Patent (çäklendirilen patent) almaga hukugy bolmadyk, gulluk oýlap tapyşynyň ýa-da senagat nusgasyň awtory iş berijiden öz aralaryndaky ylalaşyk esasynda kesgitlenilýän möçberde we şertlerde pul tölegini almaga haky bardyr.

2. Taraplaryň arasynda pul tölegi ýa-da öwez töleginiň möçberi we tölegiň tertibi barada ylalaşyk gazanylmadyk ýagdaýynda, jedel kazyýet tertibinde garalar.

3. Şertnamada bellenen pul töleginiň ýa-da öwez töleginiň öz wagtynda tölenilmezligine günäkär iş beriji Türkmenistanyň kanunçylygyna laýyklykda jogapkärçilik çekýär.

4. Şärikli awtorlaryň arasynda oýlap tapyşyň ýa-da senagat nusgasyň ulanylandygy üçin pul tölegi olaryň arasyndaky şertnama esasynda paýlanylýar.

IV Bap. Oýlap tapyşa, senagat nusgasynda bolan aýratyn hukuk

10-njy madda. Patentiň eýesiniň hukuklary

1. Patentiň eýesiniň patentlenen oýlap tapyşy, senagat nusgasyň ulanmaga, başga birine ulanmaga rugsat bermäge ýa-da ulanmagy gadagan etmäge aýratyn hukugy bardyr.

Şu Kanunda göz önünde tutulanlardan başga ýagdaýlarda hiç kimiň patentiň eýesiniň aýratyn hukugyny bozýan hereketleri amala aşyrmaga, şeýle hem onuň rugsady bolmazdan, patentlenen oýlap tapyşy, senagat nusgasyň ulanmaga haky ýokdur.

2. Patentiň eýesiniň patente (çäklendirilen patente) bolan hukugyny birine bermäge ýa-da patent (çäklendirilen patent) bilen goralýan oýlap tapyşy, senagat nusgasyň ulanmak üçin ygtyýarnama bermäge haky bardyr.

3. Patent (çäklendirilen patent) eýeleriniň arasyndaky oýlap tapyşy, senagat nusgasyny ulanmak boýunça özara gatnaşyklar olaryň arasyndaky ylalaşyk bilen kesgitlenilýär. Şeýle ylalaşygyň ýok ýagdaýynda, olaryň hersi patentlenen oýlap tapyşy, senagat nusgasyny öz islegine görä ulanyp biler, ýöne beýleki patent eýeleriniň razylygy bolmasa, oňa ygtyýarnama bermäge ýa-da patenti başga birine bermäge haky ýokdur.

Oýlap tapyşyň, senagat nusgasynyň patent (çäklendirilen patent) eýeleriniň arasynda ygtyýarnama bermek ýa-da patente bolan hukugy başga birine bermek barada ylalaşyk gazanylmasa, jedel kazyýet tertibinde çözülip bilner.

4. Eger-de bir patent eýesi patentlenen oýlap tapyşy, senagat nusgasyny beýleki patent eýesiniň hukugyny bozman ulanyp bilmese, onuň beýleki patent eýesinden ygtyýarnama şertnamasyny baglaşmagyny talap edip biler.

5. Özara baglanyşykly patentleriň (çäklendirilen patentleriň) eýeleriniň özara gatnaşyklary olaryň öz aralarynda ygtyýarnama şertnamasyny baglaşmaklary bilen düzgünleşdirilýär. Özara baglanyşykly patentleriň eýeleriniň arasynda ylalaşyk gazanylmasa, şu Kanunyň 35-nji maddasynyň düzgünleri ulanylýar.

6. Patent (çäklendirilen patent) we ony almaga bolan hukuk miras boýunça geçýär.

11-nji madda. Patent eýesiniň aýratyn hukugyny bozýan diýip hasap edilýän hereketler

1. Şu aşakdakylar oýlap tapyşa we senagat nusgasyna bolan aýratyn hukuklaryň bozulmagy diýlip hasaplanýar:

- patent eýesiniň rugsady bolmazdan, patentlenen oýlap tapyşyň, senagat nusgasynyň ulanylmagy;

- patentlenen oýlap tapyş ýa-da patentlenen senagat nusgasy ulanylan önümi taýýarlamak, ulanmak, getirmek, satmaga hödürlemek, satmak we hojalyk dolanyşygyna beýleki görnüşde girizmek ýa-da şu maksat bilen saklamak;

- gönüden-göni patent bilen goralýan usul arkaly alnan önümi taýýarlamak, ulanmak, getirmek, satmaga hödürlemek, satmak we hojalyk dolanyşygyna beýleki görnüşde girizmek ýa-da şu maksat bilen saklamak. Başga subutnamasynyň bolmadyk ýagdaýynda, täze önüm patentlenen usul bilen alnan diýlip hasap edilýär;

- niýetlenilişine laýyklykda işlemeginde (ulanylmagynda) patentlenen usul amala aşyrylýan gurluşy taýýarlamak, ulanmak, getirmek, satmaga hödürlemek, satmak we hojalyk dolanyşygyna beýleki görnüşde girizmek ýa-da şu maksat bilen saklamak;

- patentlenen usuly amala aşyrmak ýa-da ony ulanmaga teklip etmek;

- üçünji bir şahsy ýokarda agzalan hereketleri amala aşyrmaga itermek.

12-nji madda. Patent eýesiniň aýratyn hukugyny bozýan diýip hasap edilmeýän hereketler

1. Patent eýesiniň aýratyn hukugyny bozýan diýlip hasap edilmeýän ýagdaýlar:

- agzalýan serişdeleriň wagtlaýyn ýa-da tötänden Türkmenistanyň çäklerinde ýerleşip, görkezilen önümleriň ýa-da harytlaryň ulag serişdeleriniň hajatlary üçin ulanylýan ýagdaýynda, patentlenen oýlap tapyş ulanylan harydy ýa-da patentlenen senagat nusgasy ulanylan önümi gurnamada, kömekçi enjamda ýa-da daşary ýurt döwletleriniň ulag serişdelerinde (suw, howa, awtomobil, demir ýol ulaglarynda we kosmos tehnikasynda) ulanylmagy. Türkmenistanda hasaba alnan ulag serişdeleri babatda edil şonuň ýaly hukuklary berýän daşary ýurt döwletleriniň ulag serişdeleri babatda şeýle hereketler patent eýesiniň aýratyn hukugynyň bozulmagy diýlip hasap edilmeýär;

- patentlenen oýlap tapyşlaryň ýa-da senagat nusgasynyň ulanylan harydynyň, usulyň ýa-da önüminiň ylmy barlagyny ýa-da şeýle harydyň, usulyň ýa-da önümiň üstünde tejribe geçirmek;

- patent eýesine bir aý möhletde habar berip hem-de soňra oňa barabar möçberdäki öwez tölegini töläp, patentlenen oýlap tapyşy ýa-da patentlenen senagat nusgasyny adatdan daşary ýagdaýlarda (tebigy betbagtçylyklarda, weýrançylyklarda, heläkçiliklerde) ulanmak;

- eger-de şeýle ulanmak bilen peýda (girdeji) almak maksat edinilmeýän bolsa, patentlenen oýlap tapyşy ýa-da senagat nusgasyny şahsy, maşgala, öý ýa-da telekeçilik işi bilen bagly bolmadyk gaýry hajatlarda ulanmak;

- patentlenen oýlap tapyşy ulanmak bilen, lukmanlaryň dermannamalary boýunça derman serişdelerini dermanhanalarda bir gezek taýýarlamak;

- eger-de şol haryt ýa-da önüm patent eýesi ýa-da patent eýesiniň rugsady bilen başga şahs tarapyndan oň Türkmenistanyň çäklerinde raýat dolanyşygyna girizilen bolsa, patentlenen oýlap tapyş ulanylan harydy ýa-da patentlenen senagat nusgasy ulanylan önümi ulanmak, satmak üçin hödürlemek, satmak, raýat dolanyşygyna başga görnüşde girizmek ýa-da şeýle maksat bilen saklamak.

13-nji madda. Öňden ulanmak hukugy

1. Oýlap tapyşyň, senagat nusgasynyň ilkinjilik senesine çenli Türkmenistanyň çäklerinde awtor bilen baglanyşyksyz döredilen birmeňzeş çözüdi ak ýürekden ulanan ýa-da munuň üçin zerur bolan taýýarlyklary gören islendik şahs ony mundan beýläk hem möçberini giňeltmezden mugtuna ulanmak hukugyny saklap galýar.

2. Öňden ulanmak hukugy başga şahsa diňe birmeňzeş çözüdiň ulanylan ýa-da munuň üçin zerur bolan taýýarlyklaryň görülen önümçiligi bilen birlikde berlip bilner.

14-nji madda. Oýlap tapyşyň, senagat nusgasynyň ulanylmagy

1. Oýlap tapyşyň, senagat nusgasynyň ulanylmagy diýlip patentlenen oýlap tapyşyň ýa-da senagat nusgasynyň ulanylmagy bilen önümiň (harydyň) hojalyk dolanyşygyna girizilmegi, şeýle hem patent bilen goralýan usulyň ulanylmagy ykrar edilýär.

2. Eger-de haryt oýlap tapyşyň formulasynyň garaşsyz bendinde getirilen ýa-da oňa deň bolan her bir alamaty özünde saklasa, usulda bolsa oýlap tapyşyň her bir alamaty ulanylan bolsa, oýlap tapyş harytda ýa-da usulda ulanylan diýlip ykrar edilýär.

Eger-de senagat nusgasy önümiň şekillerinde (ülňülerde, ergonometrik çyzgylarda, konfeksiýa kartalarynda) görkezilen ähli düýpli alamatlary we sanawda getirilen düýpli alamatlary özünde jemleýän bolsa, senagat nusgasy önümde ulanylan diýlip ykrar edilýär.

3. Eger-de patentlenen oýlap tapyş ulanylanda beýleki bir özara baglanyşykly patentlenen oýlap tapyşyň formulasynyň garaşsyz bendinde getirilen ähli alamatlar ulanylsa, patentlenen senagat nusgasy ulanylanda bolsa beýleki bir özara baglanyşykly patentlenen senagat nusgasynyň düýpli alamatlarynyň sanawynda getirilen ähli alamatlar ulanylsa, beýleki bir özara baglanyşykly oýlap tapyş ýa-da senagat nusgasy hem ulanylan diýlip ykrar edilýär.

4. Senagat eýeçiliginiň goralýan obýektini ulanmak isleýän islendik şahs patent eýesi bilen ygtyýarnama şertnamasyny baglaşmaga borçludur.

V Bap. Patentiň (çäklendirilen patentiň) alnyşy

15-nji madda. Oýlap tapyşa, senagat nusgasyna haýyşnamanyň berilmegi

1. Oýlap tapyşa, senagat nusgasyna haýyşnama Türkmenpatente berilýär. Haýyşnamaçy hökmünde oýlap tapyşyň awtory (awtorlary), iş beriji ýa-da olaryň hukuk oruntutary (oruntutarlary) çykyş edip bilerler.

2. Patentiň (çäklendirilen patentiň) berilmegi baradaky arza döwlet dilinde berilýär. Oýlap tapyşa, senagat nusgasyna haýyşnamanyň beýleki resminamalary islendik başga dilde, Türkmenistanyň döwlet dilinde ýa-da rus dilinde terjimesi ýanyna goşulyp berlip bilner.

Eger-de olaryň terjimesi oýlap tapyşa, senagat nusgasyna haýyşnamanyň berlen senesinden soň üç aýyň dowamynda gelen bolsa, başga dilde berlen resminamalar olaryň Türkmenpatente gelen senesi boýunça berlen diýlip hasap edilýär.

Eger-de agzalan terjime oýlap tapyş, senagat nusgasy üçin haýyşnamanyň berlen senesinden başlap, üç aýyň dowamynda berilmese, haýyşnamaçynyň

towakgamasy esasynda goşmaça pajyň tölenen ýagdaýynda bellenen möhlet indiki üç aýa uzaldylyp bilner.

Terjime bellenen möhletde berilmese, oýlap tapyşa, senagat nusgasyna haýyşnama yzyna alnan diýlip ykrar edilýär.

16-njy madda. Oýlap tapyşa haýyşnama

1. Oýlap tapyşa haýyşnama öz aralarynda jebis baglanyşygy bolup, bir bitewi oýlap tapyş mazmunyny emele getirýän ýa-da başgaça aýdylanda oýlap tapyşyň bütewilik talaplaryny kanagatlandyryýan bir oýlap tapyşa ýa-da oýlap tapyşlaryň toparyna degişli bolmalydyr.

2. Oýlap tapyş üçin haýyşnamada şular bolmalydyr:

- oýlap tapyşyň awtory (şarikli awtorlary) we adyna (atlaryna) patent (çäklendirilen patent) berilmegi soralyýan şahs (şahslar), şeýle hem onuň (olaryň) ýaşayan ýa-da ýerleşýän ýerleri görkezilen patent (çäklendirilen patent) bermek barada arza;

- oýlap tapyşyň bilimleriniň degişli ugrunda hünärmeniň amala aşyrmagy üçin ýeterlik bolan derejede dolulygyna açylyp görkezilýän beýany;

- beýana esaslanyp, mazmuny aňladylýan we gorag berilmegi soralyýan hukugyň möçberini kesgitleýän oýlap tapyşyň formulasy;

- eger-de oýlap tapyşyň mazmunyny düşündürmek üçin zerur bolsa, çyzgylyr we gaýry maglumatlar;

- oýlap tapyşyň düýp mazmunynyň gysgaça beýan edilen referaty. Eger-de oýlap tapyşa haýyşnama haýyşnamaçynyň wekili tarapyndan berilýän bolsa, oýlap tapyşa haýyşnamanyň ýanyna ynanç haty goşulyar, şeýle hem bellenen möçberdäki patent pajynyň tölenilendigini tassyklaýan resminama ýa-da patent pajyny tölemekden boşatmak, onuň möçberini azaltmak ýa-da ony tölemegiň möhletini yza süşürmek üçin esaslary tassyklaýan resminama goşulýar.

Oýlap tapyşa haýyşnamanyň ýanyna goşulýan resminamalar, onuň berlen senesinden başlap, üç aýyň dowamynda Türkmenpatente berilmelidir.

Eger-de agzalan resminamalar oýlap tapyş haýyşnamasynyň berlen senesinden başlap, üç aýyň dowamynda berilmese, haýyşnamaçynyň towakgamasy esasynda goşmaça pajyň tölenen ýagdaýynda bellenen möhlet indiki üç aýa uzaldylyp bilner.

Resminamalaryň bellenen möhletlerde berilmedik ýagdaýynda oýlap tapyşa haýyşnama yzyna alnan diýlip hasap edilýär.

3. Konwensiýa haýyşnamasynda onuň Türkmenpatente gelen senesinden dört aýdan gijä galman berilýän birinji haýyşnamanyň tassyklanandan göçürme nusgasy bolmalydyr. Eger-de birinji haýyşnamalaryň sany birnäçe bolsa, onda bu haýyşnamalaryň ählsiniň göçürme nusgalary goşulýar. Halkara haýyşnamasy berlen ýagdaýynda birinji haýyşnamanyň tassyklanandan göçürme nusgasyny bermek talap edilmeýär.

Konwensiýa haýyşnamasy birinji haýyşnamanyň berlen senesinden on iki aýdan gijä galman Türkmenpatente berilmelidir.

Konwensiýa ilkinjiligi belletmek baradaky towakganama oýlap tapyşa haýyşnamanyň berlen wagty ýa-da onuň berlen senesinden üç aýyň dowamynda Türkmenpatente berlip bilner.

Birinji haýyşnamasynyň tassyklanandan göçürme nusgasynyň terjimesi Türkmenpatentiň talaby esasynda berilýär.

4. Oýlap tapyşa haýyşnamanyň resminamalaryna bildirilýän talaplar Türkmenpatent tarapyndan bellenişli.

17-nji madda. Senagat nusgasyna haýyşnama

1. Senagat nusgasyna haýyşnama senagat nusgasynyň bütewilik talaplaryny kanagatlandyran bir senagat nusgasyna ýa-da senagat nusgalarynyň toparyna degişli bolmalydyr.

2. Senagat nusgasyna haýyşnamada şular bolmalydyr:

- senagat nusgasynyň awtory (awtorlary) we adyna (atlaryna) patent (çäklendirilen patent) berilmegi sorayan şahs (şahslar), şeýle hem onuň (olaryň) ýaşayan ýa-da ýerleşýän ýerleri görkezilen patent (çäklendirilen patent) bermek barada arza;

- senagat nusgasy (nusgalary) barada doly, jikme-jik düşünje berýän, önümiň (önümleriň) ýa-da ülniň köpeltmek üçin ýaramly şekilleriniň toplумы;

- eger-de olar senagat nusgasynyň mazmunyny düşündirmek üçin zerur bolsa, önümiň umumy görnüşiniň çyzgysy, ergonomik çyzgysy, konfeksiýa kartasy;

- senagat nusgasynyň beýany;

- senagat nusgasynyň düýpli alamatlarynyň sanawy.

Eger-de senagat nusgasyna haýyşnama haýyşnamaçynyň wekili tarapyndan berilýän bolsa, senagat nusgasy üçin senagat nusgasy haýyşnamasynyň ýanyna ynanç haty goşulýar, şeýle hem bellenen möçberdäki patent pajynyň tölenilendigini tassyklaýan resminama ýa-da patent pajyny tölemekden boşatmak, onuň möçberini azaltmak ýa-da onuň tölegini yza süýşürmek üçin esaslary tassyklaýan resminama goşulýar.

Senagat nusgasyna haýyşnamanyň ýanyna goşulýan resminamalar onuň berlen senesinden üç aýyň dowamynda Türkmenpatente berilmelidir.

Eger-de agzalan resminamalar senagat nusgasyna haýyşnamanyň berlen senesinden üç aýyň dowamynda berilmese, haýyşnamaçynyň towakganamasy boýunça degişli pajyň tölenen ýagdaýynda bellenen möhlet indiki üç aýa uzaldylyp bilner.

Resminamalar bellenen möhletlerde berilmese, senagat nusgasyna haýyşnama yzyna alyndy diýlip hasap edilýär.

3. Haýyşnamany bermegiň möhletinden başga, konwensiýa ilkinjiligini soramak bilen senagat nusgasy üçin haýyşnama bermekde şu Kanunyň 16-njy maddasynyň üçünji bölüminiň düzgünleri ulanylýar. Senagat nusgasyna konwensiýa haýyşnamasy birinji haýyşnamanyň berlen senesinden alty aýdan gijä galman berilmelidir.

4. Senagat nusgasyna haýyşnamanyň resminamalaryna bildirilýän talaplar Türkmenpatent tarapyndan kesgitlenilýär.

18-nji madda. Oýlap tapyşyň, senagat nusgasynyň ilkinjiligi

1. Oýlap tapyşyň, senagat nusgasynyň ilkinjiligi oýlap tapyşa, senagat nusgasyna haýyşnamanyň Türkmenpatente berlen senesi boýunça bellenilýär.

2. Şu Kanunyň 16-njy maddasynyň üçünji bölüminiň we 17-nji maddasynyň üçünji bölüminiň talaplary ýerine ýetirilen şertinde, ilkinjilik Pariž konwensiýasyna gatnaşygy döwletde berlen birinji haýyşnamanyň berlen senesi boýunça bellenilip bilner.

3. Eger-de olar haýyşnamaçy tarapyndan özbaşdak haýyşnama hökmünde resmileşdirilip, yglan edilen çözgüdiň mazmunyny üýtgedýän diýip ykrar edilmegi bilen baglylykda, Türkmenpatentiň goşmaça maglumatlary üns merkezine almak mümkin dældigi baradaky habarnamanyň iberilen senesinden üç aý möhletiň dowamynda berlen ýagdaýynda, ilkinjilik goşmaça maglumatlaryň gelen senesi boýunça bellenilip bilner.

4. Eger-de şeýle ilkinjilik soralyan oýlap tapyşa, senagat nusgasyna haýyşnama oýlap tapyş üçin has irki haýyşnamanyň berlen senesinden on iki aýdan we senagat nusgasy üçin has irki haýyşnamanyň berlen senesinden alty aýdan gijä galman berilse, şeýle hem öň berlen haýyşnamada has irki ilkinjilik soralmaýan bolsa, oýlap tapyşy ýa-da senagat nusgasyny açyp görkezýän şol bir haýyşnamaçynyň has irki haýyşnamasynyň Türkmenpatente gelen senesi boýunça ilkinjilik bellenilip bilner. Şeýle bolanda has irki haýyşnama yzyna alnan diýlip hasap edilýär.

5. Eger-de aýratyn edilen haýyşnama ilkibaşdaky oýlap tapyşa, senagat nusgasyna haýyşnama boýunça patent bermekden boýun gaçyrmak baradaky şikaýat etmek mümkinçiligi tamamlanmadyk çözgüt kabul edilmezinden öň, görkezilen haýyşnama boýunça patent bermek barada çözgüt kabul edilen ýagdaýynda bolsa, oýlap tapyşyň, senagat nusgasynyň degişli sanawda hasaba alynýan senesine çenli berlen bolsa, aýratyn edilen haýyşnama boýunça oýlap tapyşa, senagat nusgasyna ilkinjilik Türkmenpatente ilkibaşdaky haýyşnamanyň berlen senesi boýunça bellenilýär.

6. Eger-de meňzeş oýlap tapyşlaryň, senagat nusgalarynyň şol bir meňzeş ilkinjilik seneleriniň bardygy ýüze çykarylsa, Türkmenpatente has irki sene bilen iberilendigi subut edilen haýyşnama boýunça, şol seneleriň deň gelen ýagdaýynda bolsa, Türkmenpatentde has irki hasaba alyş belgisi bolan oýlap tapyşa, senagat nusgasyna haýyşnama boýunça patent berilýär.

19-njy madda. Oýlap tapyşa, senagat nusgasyna haýyşnamanyň resminamalaryna üýtgetmeleriň girizilmegi

1. Oýlap tapyşa, senagat nusgasyna haýyşnama boýunça patent bermek ýa-da patent bermezlik baradaky çözüň kabul edilýänçä, haýyşnamaçynyň oýlap tapyşyň, senagat nusgasynyň mazmunyny üýtgetmezden, oýlap tapyşa, senagat nusgasyna haýyşnamanyň resminamalaryna düzedişler we takyklamalar girizmäge haky bardyr.

Eger-de goşmaça maglumatlarda oýlap tapyşyň formulasyna girizmäge degişli alamatlar bar bolup, olar hem oýlap tapyşyň beýanynda haýyşnamanyň berlen senesinde ýok bolsa, goşmaça maglumatlar haýyşnama edilen oýlap tapyşyň mazmunyny üýtgedýär diýip hasap edilýär.

Eger-de goşmaça maglumatlarda senagat nusgasynyň düýpli alamatlarynyň sanawyna girizmäge degişli alamatlar bar bolup, olar hem önümiň şekillerinde haýyşnamanyň berlen senesinde ýok bolsa, goşmaça maglumatlar haýyşnama edilen senagat nusgasynyň mazmunyny üýtgedýär.

2. Oýlap tapyşa, senagat nusgasyna haýyşnamanyň resminamalaryna üýtgetmeleriň girizilendigi üçin patent pajy alynýar. Eger-de oýlap tapyşa, senagat nusgasyna haýyşnamanyň resminamalaryna üýtgetmeler onuň berlen senesinden üç aýyň dowamynda haýyşnamaçynyň islegi boýunça girizilse, şeýle üýtgetmeleriň girizilendigi üçin paç alynmaýar.

20-nji madda. Oýlap tapyş üçin haýyşnamanyň seljermesi

1. Oýlap tapyşa haýyşnamalar boýunça Türkmenpatent formal, çäklendirilen we patent seljermesini geçirýär.

2. Haýyşnamaçy çäklendirilen patent we/ýa-da patent alyp biler.

21-nji madda. Oýlap tapyşa haýyşnamanyň formal seljermesi

1. Türkmenpatente haýyşnama berlen senesinden üç aý geçenden soň, şu Kanunyň 16-njy maddasynyň ikinji bölümünde göz önünde tutulan resminamalaryň bolan ýagdaýynda, haýyşnama boýunça formal seljerme geçirilýär.

Haýyşnamaçynyň towakganamasy boýunça formal seljerme görkezilen möhlet geçmänkä hem başlanyp bilner. Bu ýagdaýda haýyşnamaçy haýyşnamanyň berlen pursadyndan şu Kanunyň 19-njy maddasynyň ikinji bölümünde göz önünde tutulan haýyşnamanyň resminamalaryna öz islegi boýunça paç tölemezden üýtgetmeler girizmek hukugyndan mahrum bolýar.

2. Formal seljerme bir aý möhletde geçirilýär we şularyň barlagyny öz içine alýar:

- zerur resminamalaryň bardygyny we olara bildirilýän talaplaryň berjaý edilişini;
- haýyşnama edilen tehniki çözügiň hukuk goragy berilýän obýektlere laýyklygyny;
- oýlap tapyşda bütewilik talaplarynyň berjaý edilişini;
- Halkara patentleriň toparlara bölünişi boýunça oýlap tapyşyň toparlara bölünişiniň dogrulygyny;
- ilkinjilik soralmagynyň kanuna laýyklygynyň we tertibiniň berjaý edilişini.

Eger-de haýyşnama formal seljermäniň talaplaryny kanagatlandyrsa, onuň bellanlip berlen senesi görkezilip, haýyşnamanyň garamaga kabul edilendigi barada haýyşnamaça habarnama iberilýär.

Haýyşnama berlen tehniki çözügiň hukuk goragy berilýän obýektlere laýyk gelmedik ýagdaýynda, ýa-da bellanilen möhletde gerekli takyknamalaryň ýa-da haýyşnamanyň berlen senesinde ýetmeýän resminamalaryň getirilmedik ýagdaýynda haýyşnamaça haýyşnamanyň kabul edilmeýänligi barada habarnama iberilýär.

3. Oýlap tapyşa haýyşnamanyň berlen senesinden on sekiz aý geçenden soň ýa-da ilkinjilik soralan bolsa, ilkinjiligiň senesinden başlap Türkmenpatent haýyşnama barada býulletende maglumatlary çap edýär. Haýyşnamanyň yzyna alnan ýa-da ol boýunça patent (çäklendirilen patent) bermek ýa-da patent (çäklendirilen patent) bermezlik barada çözügiň kabul edilen ýagdaýlary muňa girmeýär. Çap edilýän maglumatlaryň möçberini Türkmenpatent kesgitleýär.

Formal seljerme tamamlanandan soňra, haýyşnama boýunça maglumatlar goşmaça paç tölenen ýagdaýynda bellanilen möhletler geçmänkä hem çap edilip bilner. Haýyşnamanyň garamaga kabul edilendigi baradaky habarnama iberilen senesinden üç aýyň dowamynda haýyşnamaçy tarapyndan Türkmenpatente degişli towakganama berlip bilner. Türkmenpatent oýlap tapyş üçin haýyşnama baradaky maglumaty býulleteniň nobatdaky sanynda çap edýär.

Oýlap tapyşyň awtorynyň haýyşnamasy barada çap edilýän maglumatlarda öz adynyň tutulmagyndan boýun gaçyrmaga haky bardyr.

Oýlap tapyş üçin çap edilen haýyşnama şu Kanunyň 3-nji maddasynyň dördünji bölümüniň talaplary degişlidir.

4. Oýlap tapyşa haýyşnamanyň resminamalaryna bildirilýän talaplaryň bozulyp resmileşdirilen haýyşnamasy boýunça haýyşnamaça onuň iberilen senesinden üç aýyň dowamynda düzedilen ýa-da ýetmeýän resminamalary getirmek teklip edilip, talapnama iberilýär.

Haýyşnamaçynyň towakganamasy esasynda goşmaça pajyň tölenen ýagdaýynda bellenen möhlet indiki alty aýa uzaldylyp bilner.

Eger-de haýyşnamaçy bellanilen möhletde soralyan resminamalary ýa-da ony uzaltmak baradaky towakganamany getirmese, Türkmenpatent haýyşnamaça bellanilen möhletiň geçendigi barada habarnama iberýär.

Haýyşnamaçynyň towakganamasy esasynda goşmaça pajyň tölenen ýagdaýynda bellenen möhlet uzaldylyp bilner.

Degişli paçlaryň tölenen ýagdaýynda soralýan resminamalary bermek üçin geçirilen möhlet haýyşnamaçynyň towakganamasy boýunça dikeldilip bilner. Soralýan resminamalary goşmak bilen, geçirilen möhletiň dikeldilmegi baradaky towakganama haýyşnamaçy tarapyndan bellenen möhletiň geçen senesinden alty aýdan gijä galman berilmelidir.

Möhleti dikeltmek barada towakganamanyň berilmedik ýagdaýynda haýyşnama yzyna alnan diýlip ykrar edilýär we bu barada haýyşnamaça habar berilýär.

5. Oýlap tapyşyň bütewilik talabynyň bozulmagy bilen berlen haýyşnama boýunça degişli habarnama iberilen senesinden üç aýyň dowamynda haýyşnamaça haýyşnama edilen oýlap tapyşlaryň haýsysyna garamalydygyny habar bermek we zerur bolsa ilkibaşdaky haýyşnamanyň maglumatlaryna üýtgetmeler girizmek teklipe edilýär. Bu haýyşnamada haýyşnama edilen beýleki oýlap tapyşlar bölüp aýrylan haýyşnama hökmünde resmileşdirilip bilner.

Eger-de haýyşnamaçy bellenen möhletiň içinde haýyşnama edilen oýlap tapyşlaryň haýsysyna garamalydygyny habar bermese we zerur bolanda degişli resminamalary getirmese, oýlap tapyşyň formulasynda birinji bolup görkezilen oýlap tapyşa garalýar.

22-nji madda. Oýlap tapyşa haýyşnamanyň çäklendirilen seljermesi

1. Oňyn netije bilen formal seljermäni geçen haýyşnamalar boýunça çäklendirilen seljerme geçirilýär.

Çäklendirilen seljerme formal seljermäniň tamamlanan senesinden alty aý möhletiň içinde geçirilýär we şulary öz içine alýar:

- şu Kanunyň 21-nji maddasynyň ikinji bölümünde getirilen talaplaryň haýyşnamaçy tarapyndan berjaý edilşiniň goşmaça barlagy;

- haýyşnamaçy tarapyndan berlen oýlap tapyşyň formulasynyň bellenen talaplara laýyklygynyň barlagy;

- goşmaça maglumatlaryň bellenen talaplara laýyklygynyň barlagy; haýyşnama edilen oýlap tapyşyň haýyşnamaçynyň haýyşnamasynyň maglumatlaryndaky getiren tehnikanyň derejesi boýunça, oýlap tapyş üçin yzyna alynmadyk haýyşnamalar, oýlap tapyş üçin çap edilen haýyşnamalar hem-de Türkmenistanyň we Ýewraziýanyň patent edaralarynyň has irki ilkinjilikli patentler boýunça patente ukyplylyk şertlerine laýyklygynyň barlagy.

Degişli paja töläň ýagdaýynda haýyşnamaçynyň çäklendirilen seljermäniň çaltlandyryp geçirilmegini towakga etmäge haky bardyr. Çaltlandyrylan çäklendirilen seljerme şeýle towakganamanyň gelen senesinden üç aý möhletiň dowamynda geçirilýär.

Çäklendirilen patent bermek baradaky çözüň ýa-da çaltlandyrylan çäklendirilen seljermäniň netijesi boýunça berlen çäklendirilen patent has irki

ilkinjiligi bolan meňzeş haýyşnamanyň Türkmenpatente gelen ýagdaýynda ýatyrylyp bilner.

2. Çäklendirilen seljermäniň barşynda Türkmenpatentiň seljermäni geçirmek üçin zerur bolan goşmaça maglumatlary haýyşnamaçydan talap etmäge haky bardyr.

Goşmaça maglumatlary bermegiň möhletlerine şu Kanunyň 21-nji maddasynyň dördünji bölüminiň talaplary degişlidir.

Çäklendirilen seljermäniň barşynda haýyşnamaçynyň öz islegi bilen ýa-da seljermäniň talapnamasy boýunça berlen goşmaça maglumatlaryň haýyşnama edilen oýlap tapyşyň mazmunyny üýtgetmeyändigini barlanylýar.

Haýyşnama garalanda goşmaça maglumatlaryň oýlap tapyşyň mazmunyny üýtgedýän bölegi üns merkezine alynmaýar we olar haýyşnamaçy tarapyndan özbaşdak haýyşnama hökmünde resmileşdirilip bilner. Bu barada haýyşnamaça habar berilýär.

3. Eger-de çäklendirilen seljermäniň netijesinde Türkmenpatent haýyşnama edilen oýlap tapyşyň bildirilýän talaplara jogap berýändigini ýüze çykarsa, haýyşnamaça üç aý möhletiň dowamynda habarnamada oýlap tapyşyň görkezilen formulasy babatda öz pikirini getirmek teklip edilip, çäklendirilen patent bermäge taýýardyklary barada habarnamany iberýär. Çäklendirilen patent bermek barada çözüň çykarylanda haýyşnamaçynyň pikiri göz önünde tutulýar.

Çözüň bellenilen möhlet geçenden soň bir aýyň dowamynda çykarylýar. Haýyşnamaçynyň seljermäniň habarnamasynda getirilen oýlap tapyşyň formulasy bilen ylalaşan ýa-da habarnamany jogapsyz goýan ýagdaýynda, seljermäniň beýan edişi boýunça oýlap tapyşyň formulasy bilen çäklendirilen patent bermek barada çözüň çykarylýar.

4. Patent almak niýeti dörände, haýyşnamaçy çäklendirilen patent bermäge taýýardyklary barada iberilen habarnamany alan senesinden üç aý möhletiň dowamynda onuň berilmegini togtatmak barada towakganama bermelidir. Bu ýagdaýda oýlap tapyş üçin haýyşnama boýunça işler patent seljermesini geçirmek barada towakganama berilýänçä togtadylýar.

Patent seljermesini geçirmek baradaky towakganama oýlap tapyş üçin haýyşnamanyň berlen senesinden baş ýylyň dowamynda berilmelidir. Şeýle bolmadyk ýagdaýynda bellenilen möhletiň gutaran senesinden başlap alty aýdan soň Türkmenpatent çäklendirilen seljermäniň netijeleri boýunça çäklendirilen patent bermek barada çözüň çykarýar.

5. Eger-de çäklendirilen seljermäniň barşynda haýyşnama edilen oýlap tapyşyň patente ukyplylyk şertlerine laýyk däldigi ýüze çykarylsa, haýyşnamaça habarnamada getirilen deliller babatda öz pikirini aýtmak teklip edilip, çäklendirilen patent bermezligiň mümkinligi barada habarnama iberilýär.

Eger-de haýyşnamaçynyň pikirleri habarnama iberilen senesinden üç aýyň dowamynda Türkmenpatente berlen bolsa, olar çäklendirilen patent bermezlik ýa-da bermek barada çözüň çykarylanda göz önünde tutulýar. Haýyşnamaçynyň

towakganamasy esasynda goşmaça pajyň tölenen ýagdaýynda jogap bermek üçin bellenen möhlet indiki alty aýa uzaldylyp bilner.

23-nji madda. Oýlap tapyş üçin haýyşnamanyň patent seljermesi

1. Çäklendirilen seljermeden oňyn netije bilen geçen haýyşnamalar boýunça patent berilmegi baradaky towakganama bolan ýagdaýynda patent seljermesi geçirilýär. Patent seljermesini geçirmek baradaky towakganama oýlap tapyş üçin haýyşnamanyň berlen senesinden baş ýylyň dowamynda berilmelidir.

2. Patent seljermesiniň barşynda oýlap tapyşyň patente ukyplylygyny tassyklaýan resminamalaryň esasynda haýyşnama edilen oýlap tapyşyň şu Kanunyň 5-nji maddasynda görkezilen patente ukyplylyk şertlerine laýyklygy barlanylýar.

Haýyşnama edilen oýlap tapyşyň patente ukyplylygyny tassyklaýan resminamalar hökmünde haýyşnamaçy Seljermäniň ygtyýarly edarasynyň netijenamasynyň göçürme nusgasyny towakganama goşup biler.

Şeýle hem oýlap tapyşyň patente ukyplylygyny tassyklaýan resminamalar hökmünde patentiň ýa-da Seljermäniň ygtyýarly edarasynyň biri tarapyndan geçirilen seljermäniň netijesinde berlen ugurdaş haýyşnama boýunça patent bermek baradaky çözüdiň göçürme nusgasy getirilip bilner.

Oýlap tapyşyň patente ukyplylygynyň getirilen subutnamalaryna patent seljermesini geçirmek barada arzanyň gelen senesinden üç aý möhletiň dowamynda garalýar.

Subutnamalara bildirilýän talaplar, olary getirmegiň we olara garamagyň tertibi Türkmenpatent tarapyndan belleniýär.

3. Patent seljermesini geçirmegiň barşynda Türkmenpatentiň seljermäni geçirmek üçin zerur bolan goşmaça maglumatlary haýyşnamaçydan soramaga haky bardyr. Goşmaça maglumatlara şu Kanunyň 21-nji maddasynyň dördünji bölüminiň talaplary degişlidir.

4. Eger-de patent seljermesiniň netijesi boýunça Türkmenpatent haýyşnama edilen oýlap tapyşyň patente ukyplylyk şertlerine laýyklygyny ýüze çykarsa, onda haýyşnamaça üç aý möhletiň dowamynda oýlap tapyşyň formulasynyň beýan edilişi babatda öz pikirini bermegini teklip edip, patent bermäge taýýardyklary barada habarnama iberilýär. Haýyşnamaçynyň pikiri patent bermek barada çözütiň çykarylanda göz önünde tutulýar.

Çözütiň bellenen möhlet tamamlanandan soň bir aýyň dowamynda çykarylýar. Haýyşnamaçynyň seljermäniň habarnamasyndaky getirilen oýlap tapyşyň formulasy bilen ylalaşan ýa-da habarnamany jogapsyz galdyran ýagdaýynda, patent bermek barada seljermäniň beýanyndaky formula bilen çözütiň çykarylýar.

5. Eger-de patent seljermesiniň barşynda haýyşnama edilen oýlap tapyşyň patente ukyplylyk şertlerine laýyk däldigi ýüze çykarylsa, şu Kanunyň 22-nji maddasynyň başınjy bölüminiň düzgünleri ulanylýar.

24-nji madda. Oýlap tapys üçin çäklendirilen patentiň özgerdilmegi

1. Eger-de oýlap tapys şu Kanunyň 5-nji maddasynda görkezilen patente ukyplylyk şertlerine laýyk gelse, oýlap tapys üçin çäklendirilen patent eýesiniň towakganamasy boýunça patente özgerdip bilner.

Özgerdilmek baradaky towakganama çäklendirilen patentiň hereketiniň gutarýan möhletine çenli berilmelidir.

Oýlap tapysyň patente ukyplylyk şertlerine laýyklygynyň barlagy şu Kanunyň 23-nji maddasynyň ikinji we üçünji bölümlerine laýyklykda geçirilýär.

2. Eger-de barlagyň netijesinde Türkmenpatent oýlap tapysyň patente ukyplylyk şertlerine laýyklygyny ýüze çykarsa, onda patentiň eýesine üç aý möhletiň dowamynda oýlap tapysyň habarnamada görkezilen formulasy babatda öz pikirini getirmegi teklipl edilip, çäklendirilen patenti özgertmäge taýýardyklary barada habarnama iberilýär. Çäklendirilen patenti özgertmek barada çözüň çykarylanda patentiň eýesiniň pikiri göz önünde tutulýar.

Çözüň bellenen möhlet tamamlanandan soň bir aýyň dowamynda çykarylýar. Patentiň eýesiniň seljermäniň habarnamasynda getirilen oýlap tapysyň formulasy bilen ylalaşan ýa-da habarnamany jogapsyz galdyran ýagdaýynda, çäklendirilen patenti özgertmek barada seljermäniň beýanyndaky formula bilen çözüň çykarylýar.

3. Eger-de barlagyň netijesinde oýlap tapysyň patente ukyplylyk şertlerine laýyk däldigi ýüze çykarylsa, çäklendirilen patenti özgertmezlik we güýjüni möhletinden ön bes etmek barada çözüň çykarylýar.

25-nji madda. Senagat nusgasy üçin haýyşnamanyň seljermesi

1. Senagat nusgasyna haýyşnamalar boýunça Türkmenpatent formal, çäklendirilen we patent seljermelerini geçirýär.

2. Haýyşnamaçy çäklendirilen patent we/ýa-da patent alyp biler.

26-njy madda. Senagat nusgasy üçin haýyşnamanyň formal seljermesi

1. Türkmenpatente senagat nusgasy üçin haýyşnamanyň berlen senesinden üç aý geçenden soň, şu Kanunyň 17-nji maddasynyň ikinji bölümünde göz önünde tutulan resminamalaryň bolan ýagdaýynda haýyşnama boýunça formal seljerme geçirilýär.

Haýyşnamaçynyň towakganamasy boýunça formal seljerişe görkezilen möhlet gutarmanka hem başlanylýp bilner. Bu ýagdaýda haýyşnamaçy şu Kanunyň 19-njy maddasynyň ikinji bölümünde göz önünde tutulan paç tölemezen ön islegi boýunça senagat nusgasyna haýyşnamanyň resminamalaryna üýtgetmeler girizmek hukugyndan mahrum bolýar.

2. Formal seljerme bir aý möhletde geçirilýär we şularyň barlagyny öz içine alýar:

- zerur bolan resminamalaryň bardygy we olara bildirilýän talaplaryň berjaý edilişi;

- haýyşnama edilen çeperçilik-gurnama çözgüdiniň hukuk goragy berilýän obýektlere laýyklygy;

- senagat nusgasynyň bütewiliginiň talaplarynyň berjaý edilişi;

- senagat nusgasynyň Halkara toparlara bölünişi boýunça senagat nusgasynyň toparlara bölünişi;

- ilkinjiligi soramagyň kanunalaýyklygynyň we tertibiniň berjaý edilişi.

Eger-de senagat nusgasy üçin haýyşnama formal seljermäniň talaplaryny kanagatlandyryan bolsa, onda haýyşnamaça haýyşnamanyň berlen senesini görkezmek bilen, haýyşnamany garamaga kabul edilendigi barada habarnama iberilýär.

Haýyşnama berlen çeperçilik-gurnama çözgüdiniň hukuk goragy berilýän obýektlere laýyk däl ýagdaýynda ýa-da bellenen möhletlerde zerur takyklamalar girizilmedik ýa-da haýyşnamanyň berlen möhletinde bolmadyk resminamalar berilmedik bolsa haýyşnamaça haýyşnamany garamaga kabul etmezlik barada habarnama iberilýär.

3. Senagat nusgasy üçin haýyşnama berlen senesinden on iki aý geçenden soň ýa-da ilkinjilik soralan bolsa, ilkinjilik senesinden Türkmenpatent haýyşnama barada býulletende maglumatlary çap edýär. Senagat nusgasy üçin haýyşnamanyň yzyna alnan ýa-da ol boýunça patent (çäklendirilen patent) bermek ýa-da patent (çäklendirilen patent) bermezlik barada çözgüt kabul edilen ýagdaýlary muňa girmeyär. Çap edilýän maglumatlaryň möçberini Türkmenpatent kesgitleýär.

Formal seljerme tamamlanandan soňra, senagat nusgasy üçin haýyşnama baradaky maglumatlar goşmaça paç tölenen ýagdaýynda bellenen möhletler gutarmanka çap edilip bilner. Senagat nusgasy üçin haýyşnamanyň garamaga kabul edilendigi baradaky habarnama iberilen senesinden üç aýyň dowamynda haýyşnamaçy tarapyndan Türkmenpatente degişli towakganama berlip bilner. Şu ýagdaýda, Türkmenpatent senagat nusgasy üçin haýyşnama baradaky maglumatlary býulleteniň nobatdaky sanynda çap edýär.

Senagat nusgasynyň awtorynyň senagat nusgasy üçin haýyşnama baradaky çap edilýän maglumatlarda öz adynyň tutulmazlygyny towakga etmäge haky bardyr.

Çap edilen senagat nusgasy üçin haýyşnama şu Kanunyň 3-nji maddasynyň dördünji bölümüniň täsiri degişlidir.

4. Resminamalara bildirilýän talaplaryň bozulmagy bilen resmileşdirilen senagat nusgasyna haýyşnama boýunça haýyşnamaça talapnamanyň iberilen senesinden üç aýyň dowamynda düzedilen ýa-da ýetmeýän resminamalary getirmek teklipe edilip, talapnama iberilýär.

Değişli paç tölenen şertlerinde, bellenen möhlet haýyşnamaçynyň towakganamasy boýunça alty aý uzaldylyp bilner.

Haýyşnamanyň bellenen möhletde talap edilýän resminamalaryny ýa-da onuň uzaldylmagy barada towakganamany bermedik ýagdaýynda, Türkmenpatent haýyşnamaça bellenen möhletini geçendigi barada habarnama iberýär.

Talap edilýän resminamalaryň getirilmegi üçin geçirilen möhlet deşli paja töläň ýagdaýynda haýyşnamaçynyň towakganamasy boýunça dikeldilip bilner. Geçirilen möhletini dikeldilmegi baradaky haýyşnama ýanyňa talap edilýän resminamalary goşup, bellenen möhletini geçen senesinden alty aýdan gijä galman haýyşnamaçy tarapyndan berilmelidir.

Möhletini dikeldilmegi baradaky towakganama alty aýyň dowamynda getirilmedik ýagdaýynda senagat nusgasy üçin haýyşnama yzyna alnan diýlip hasap edilýär we bu barada haýyşnamaça habar berilýär.

5. Senagat nusgasynyň bütewilik talaplarynyň bozulmagy bilen berlen haýyşnama boýunça haýyşnamaça deşli habarnama iberilen senesinden üç aý möhletini içinde haýyşnama edilen senagat nusgalarynyň haýsysyna garamalydygyny habar bermek we zerur bolanda ilkibaşdaky haýyşnamanyň maglumatlaryna üýtgetmeler girizmek teklip edilýär. Şu haýyşnamada haýyşnama berlen beýleki senagat nusgalary tapawutlandyrylan haýyşnamalar hökmünde resmileşdirilip bilner.

Eger-de haýyşnamaçy bellenen möhletde haýyşnama berlen senagat nusgalarynyň haýsysyna garamalydygyny habar bermese we zerur bolanda deşli resminamalary getirmese, onda beýanda birinji görkezilen senagat nusgasyna garalýar.

27-nji madda. Senagat nusgasyna haýyşnamanyň çäklendirilen seljermesi

1. Formal seljermäni oňyn netije bilen geçen senagat nusgasy üçin haýyşnamalar boýunça çäklendirilen seljerme geçirilýär.

Çäklendirilen seljerme geçirilende formal seljermäniň tamamlanan senesinden alty aýyň dowamynda garalýan haýyşnamanyň maglumatlarynda haýyşnamaçy tarapyndan getirilen düýpli alamatlaryň jemi boýunça haýyşnama berlen obýektiň patente ukyplylyk şertlerine laýyklygy, şeýle hem yzyna alynmadyk haýyşnamalar, çap edilen haýyşnamalar we Türkmenistanyň has irki ilkinjiligi bolan patentleri boýunça Türkmenpatent barlag geçirýär.

Değişli paja töläň ýagdaýynda haýyşnamaçynyň senagat nusgasyna haýyşnamasy boýunça çaltlandyrylan çäklendirilen seljermäniň geçirilmegi barada towakga etmäge haky bardyr. Çaltlandyrylan seljerme şeýle towakganamanyň gelen senesinden üç aý möhletini dowamynda geçirilýär.

Çäklendirilen patentiň berilmegi baradaky çözügüt ýa-da çäklendirilen patent Türkmenpatente has irki ilkinjiligi bolan meňzeş haýyşnamanyň gelen ýagdaýynda ýatyrylyp bilner.

2. Çäklendirilen seljermäniň barşynda, Türkmenpatentiň seljermäni geçirmek zerur bolan goşmaça maglumatlary haýyşnamaçydan talap etmäge haky bardyr.

Goşmaça maglumatlary bermegiň möhletlerine şu Kanunyň 26-njy maddasynyň dördünji bölüminiň talaplary degişlidir.

Çäklendirilen seljermäniň barşynda haýyşnamaçynyň öz islegine görä ýa-da seljermäniň talap etmegi boýunça getiren goşmaça maglumatlarynyň haýyşnama berlen senagat nusgasynyň mazmunyny üýtgetmeýändigini barlanylýar.

Goşmaça maglumatlaryň senagat nusgasynyň mazmunyny üýtgedýän bölegi haýyşnama garalanda üns merkezine alynmaýar we haýyşnamaçy tarapyndan senagat nusgasy üçin özbaşdak haýyşnama hökmünde resmileşdirilip bilner we bu barada haýyşnamaça habar berilýär.

3. Eger-de çäklendirilen seljermäniň netijesi boýunça Türkmenpatent haýyşnama berlen senagat nusgasynyň bildirilýän talaplara laýyklygyny ýüze çykarsa, onda haýyşnamaça üç aý möhletiň dowamynda habarnamada getirilen senagat nusgasynyň düýpli alamatlarynyň sanawy babatda öz pikirini bermegini tekliplap edip, çäklendirilen patent bermäge taýýardyklary barada habarnama iberilýär.

Haýyşnamaçynyň pikiri patent bermek barada çözügüt çykarylýanda göz önünde tutulýar.

Çözügüt bellenen möhlet tamamlanandan soň bir aýyň dowamynda çykarylýar. Haýyşnamaçynyň düýpli alamatlaryň getirilen sanawy bilen ylalaşan ýa-da habarnamany jogapsyz galdyran ýagdaýynda, bir aýyň dowamynda senagat nusgasynyň ilkinjilik senesi görkezilip, seljermäniň beýanyndaky sanaw bilen, patent bermek barada çözügüt çykarylýar.

4. Patent almak niýeti döwründe, haýyşnamaçy çäklendirilen patenti bermäge taýýardyklary barada iberilen habarnamany alan senesinden üç aý möhletiň dowamynda onuň berilmegini togtatmak barada towakganama bermelidir. Bu ýagdaýda senagat nusgasy üçin haýyşnama boýunça iş dolandyryjylygy haýyşnamanyň patent seljermesini geçirmek barada towakganama berilýänçä togtadylýar we çäklendirilen patent bermek barada çözügüt çykarylmaýar.

Patent seljermesini geçirmek baradaky towakganama senagat nusgasy üçin haýyşnama berlen senesinden baş ýylyň dowamynda berilmelidir. Şeýle bolmadyk ýagdaýynda Türkmenpatent bellenen möhletiň tamamlanan senesinden alty aýdan soň, çäklendirilen seljermäniň netijeleri boýunça çäklendirilen patent bermek barada çözügüt çykarýar.

5. Eger-de çäklendirilen seljermäniň barşynda towakganama berlen senagat nusgasynyň patente ukyplylyk şertlerine laýyk däldigi ýüze çykarylsa, onda haýyşnamaça çözügüt kabul edilýänçä, habarnamada getirilen deliller babatda öz

pikirini bermegi teklip edilib, çäklendirilen patent bermezlik mümkinçikligi barada habarnama iberilýär.

Haýyşnamaçynyň delilleri habarnama iberilen senesinden üç aýyň dowamynda Türkmenpatente getirilen bolsa, olar çäklendirilen patent bermezlik ýa-da bermek barada çözüň kabul edilende göz önünde tutulýar. Haýyşnamaçynyň towakganama boýunça jogap bermeginiň bellenen möhleti, degişli paç tölenen şertlerinde, alty aý uzaldylyp bilner.

28-nji madda. Senagat nusgasy üçin haýyşnamanyň patent seljermesi

1. Çäklendirilen seljermeden oňyn netije bilen geçen senagat nusgasy üçin haýyşnamalar boýunça patent berilmegi baradaky towakganama bolan ýagdaýynda patent seljermesi geçirilýär. Patent seljermesini geçirmek barada towakganama senagat nusgasy barada haýyşnama berlen senesinden baş ýylyň dowamynda berilmelidir.

2. Patent seljermesiniň barşynda haýyşnama edilen senagat nusgasynyň şu Kanunyň 6-njy maddasynda görkezilen patente ukyplylyk şertlerine laýyklygy barlanýlar.

Senagat nusgasynyň patente ukyplylygyny tassyklaýan resminamalar hökmünde haýyşnamanyň ýanyna patentiň ýa-da dünýä tazeligini göz önünde tutup, seljerme geçirýän ýurtlaryň biriniň ugurdaş haýyşnamasy boýunça patent bermek baradaky çözüňiň göçürme nusgasy getirilip bilner.

Senagat nusgasynyň patente ukyplylygynyň berlen subutnamalaryna patent seljermesini geçirmek baradaky towakganamanyň gelen senesinden üç aý möhletiň içinde garalýar.

Subutnamalara bildirilýän talaplar, olary getirmegiň we garamagyň tertibi Türkmenpatent tarapyndan belleniýär.

3. Goşmaça maglumatsyz seljermäni geçirmek mümkin bolmaýan bolsa, patent seljermesiniň barşynda Türkmenpatentiň haýyşnamaçydan goşmaça maglumatlary talap etmäge haky bardyr. Goşmaça maglumatlara şu Kanunyň 26-njy maddasynyň dördünji bölümüniň talaplary degişlidir.

4. Eger-de patent seljermesiniň netijesi boýunça Türkmenpatent haýyşnama edilen senagat nusgasynyň patente ukyplylyk şertlerine laýyklygyny ýüze çykarsa, onda haýyşnamaça üç aý möhletiň dowamynda senagat nusgasynyň düýpli alamatlarynyň habarnamada getirilen sanawynyň beýan edilişi babatda öz pikirini bermegini teklip edip, patent bermäge taýýardyklary barada habarnama iberilýär. Haýyşnamaçynyň pikiri patent bermek barada çözüň çykarylanda göz önünde tutulýar.

Çözüň bellenen möhlet tamamlanandan soň bir aýyň dowamynda çykarylýar. Haýyşnamaçynyň seljermäniň habarnamasynda getirilen senagat nusgasynyň düýpli alamatlarynyň sanawy bilen ylalaşan ýa-da habarnamany jogapsyz galdyran ýagdaýynda, seljermäniň beýanyndaky sanaw bilen patent bermek barada çözüň çykarylýar.

5. Eger-de senagat nusgasyna haýyşnamanyň patent seljermesiniň barşynda onuň patente ukyplylyk şertlerine laýyk däldigi ýüze çykarylsa, şu Kanunyň 27-nji maddasynyň başynjy bölümüniň düzgünleri ulanylýar.

29-njy madda. Senagat nusgasy üçin çäklendirilen patentiň özgerdilişi

1. Eger-de senagat nusgasy şu Kanunyň 6-njy maddasynda görkezilen patente ukyplylyk şertlerine jogap berýän bolsa, patent eýesiniň towakganamasy boýunça senagat nusgasy üçin çäklendirilen patent patente özgerdip bilner.

Özgertmek baradaky towakganama çäklendirilen patentiň hereketiniň möhleti gutarmanka berlip bilner.

Senagat nusgasynyň patente ukyplylyk şertlerine laýyklygynyň barlagy şu Kanunyň 28-nji maddasynyň ikinji we üçünji bölümleriniň düzgünlerine laýyklykda geçirilýär.

2. Eger-de barlagyň netijesinde Türkmenpatent senagat nusgasynyň patente ukyplylyk şertlerine laýyklygyny ýüze çykarsa, onda patentiň eýesine üç aý möhletiň dowamynda senagat nusgasynyň düýpli alamatlarynyň habarnamada getirilen sanawynyň beýan edilişi babatda öz pikirini getirmegi teklipl edilip, çäklendirilen patenti özgertmäge taýýardyklary barada habarnama iberilýär. Patentiň eýesiniň pikiri oýlap tapyş, senagat nusgasy üçin patenti özgertmek barada çözüň çykarylanda göz önünde tutulýar.

Çözüň bellenen möhlet tamamlanandan soň bir aýyň dowamynda çykarylýar. Patentiň eýesiniň seljermäniň habarnamasynda getirilen senagat nusgasynyň düýpli alamatlarynyň sanawy bilen ylalaşan ýa-da habarnamany jogapsyz galdyran ýagdaýynda, seljermäniň beýanyndaky sanaw bilen, patenti özgertmek barada çözüň çykarylýar.

3. Eger-de barlagyň barşynda senagat nusgasynyň patente ukyplylyk şertlerine laýyk däldigi ýüze çykarylsa, çäklendirilen patenti özgertmezlik we onuň güýjüni möhletinden öň bes etmek barada çözüň çykarylýar.

30-njy madda. Oýlap tapyş, senagat nusgasy üçin haýyşnama boýunça çözüňde şikaýat edilişi we geçirilen möhletleriň dikeldilişi

1. Haýyşnama garamagyň islendik tapgyrynda, seljermäniň çykaran çözüň bilen ylalaşmadyk ýagdaýynda, haýyşnamaçynyň çözüňiň iberilen senesinden üç aýyň dowamynda Arz-şikaýat toparyna nägilelik bermäge haky bardyr. Nägilelik onuň alnan senesinden dört aý möhletiň içinde garalmalydyr. Nägilelige garamagyň möhleti nägileligi beren şahsyň arzasy boýunça uzaldylyp bilner, ýöne ol möhlet ilki başda bellenen möhletiň geçen senesinden alty aýdan köp bolup bilmez.

Berilýän arzalara garamagyň tertibi Türkmenpatent tarapyndan belleniýär.

Haýyşnamaçynyň Arz-şikaýat toparynyň çözüňine onuň tassyklan senesinden alty aýyň dowamynda kazyýete şikaýat etmäge haky bardyr.

2. Haýyşnamaçy tarapyndan seljermäniň talap etmegi boýunça resminamalary ýa-da goşmaça maglumatlary, seljermäni geçirmek baradaky towakganamany, çäklendirilen patenti özgertmek baradaky towakganamany, seljermäniň çözgüdinden nägileligi bermegiň geçirilen möhletleri dikeldilip bilner. Geçirilen möhleti dikeltmek baradaky haýyşnama, degişli paç tölenen şertlerinde, haýyşnamaçy tarapyndan Türkmenpatente bellenen möhletiň geçen senesinden alty aýdan gijä galman berlip bilner.

31-nji madda. Oýlap tapyşyň, senagat nusgasynyň bellige alnyşy we bellige alnyşa üýtgetmeleriň girizilişi

1. Bellige alynýandygy we patent (çäklendirilen patent) berilýändigini üçin paç tölenendigi barada resminama alnandan soň Türkmenpatent oýlap tapyşy oýlap tapyşlaryň döwlet reýestrinde, senagat nusgasyny senagat nusgalarynyň döwlet reýestrinde bellige alýar.

Pajyň tölenendigini tassyklaýan resminama haýyşnamaçy tarapyndan patentiň (çäklendirilen patentiň) berilmegi baradaky çözgüdiň iberilen senesinden üç aý möhletiň içinde berilmelidir. Oýlap tapyşy, senagat nusgasyny bellige almak bellenen möhlet tamamlanandan soň bir aýyň dowamynda geçirilýär.

Paç tölemek gijä galdyrylanda, geçirilen her bir aý üçin goşmaça paç tölenen şertlerinde, haýyşnamaça bellenen möhletiň tamamlanan senesinden alty aýdan ybarat bolan ýeňillikli möhlet berilýär. Oýlap tapyşy, senagat nusgasyny bellige almak bellenen we goşmaça pajyň tölenendigi barada resminama alnandan soň bir aýyň dowamynda geçirilýär.

Bellenen we ýeňillikli möhletlerde paçlaryň tölenendigi barada resminama berilmedik halatynda, oýlap tapyş, senagat nusgasy üçin haýyşnama yzyna alnan diýlip hasap edilýär we bu barada haýyşnamaça habar berilýär.

2. Bellige alnan oýlap tapyş, senagat nusgasy üçin Türkmenpatent haýyşnamaça patent (çäklendirilen patent) berýär we berlen patent (çäklendirilen patent) baradaky maglumatlary býulletende çap edýär.

Patent (çäklendirilen patent) birnäçe şahsyň adyna soralyan ýagdaýynda olara bir patent berilýär, özi-de olaryň arasyndaky ylalaşykda başga şertleşikler bolmasa, haýyşnamada ady birinji görkezilen şahsa berilýär.

3. Çäklendirilen patentiň patente özgerdilmegi baradaky ýazgy paç tölenendigi baradaky resminamanyň alnan senesinden bir aý möhletiň içinde reýestre we oýlap tapyşyň, senagat nusgasynyň çäklendirilen patentine girizilýär.

Paçlaryň tölenendigi barada resminamalary bermegiň we patenti özgertmek barada ýazgylary reýestre girizmegiň möhletlerine şu maddanyň birinji bölümüniň talaplary degişlidir.

Bellenen möhletlerde paçlaryň tölenendigi barada resminamanyň berilmedik halatynda patenti özgertmek geçirilmeýär.

4. Oýlap tapyşyň, senagat nusgasynyň bellige alnyşyna patent eýesiniň adynyň üýtgemegi bilen bagly üýtgetmeler ýa-da bellige almaga degişli başga üýtgetmeler girizilýär. Bellige almaga üýtgetmeleri girizmegiň kadalary Türkmenpatent tarapyndan belleniýär.

5. Reýestre girizilýän maglumatlarynyň sanawy, patentiň (çäklendirilen patentiň) görnüşi we onda görkezilmeli maglumatlaryň düzümi Türkmenpatent tarapyndan belleniýär.

32-nji madda. Patent (çäklendirilen patent) baradaky maglumatlaryň çap edilmegi

1. Reýestre girizilen senesinden alty aý möhletiň içinde Türkmenpatent oýlap tapyşa, senagat nusgasyna patent (çäklendirilen patent) bermek baradaky maglumatlary býulletende çap edýär.

2. Awtoryň patent barada çap edilýän maglumatlarda öz adynyň tutulmazlygyny haýyş etmäge haky bardyr.

3. Çap edilýän maglumatlaryň düzümi Türkmenpatent tarapyndan kesgitlenilýär.

4. Türkmenpatent býulleteninde reýestrdäki soňraky girizilen ähli üýtgetmeleri çap edýär:

- patentiň eýesi baradaky üýtgän maglumatlary;
- patente (çäklendirilen patente) bolan hukugyň geçirilmegi baradaky maglumatlary;
- şu Kanunyň 4-nji maddasynyň ikinji bölümine laýyklykda, patentiň hereket ediş möhletiniň uzaldylmagy baradaky maglumatlary;
- çäklendirilen patentiň patente özgerdilmegi baradaky maglumatlary;
- patentiň (çäklendirilen patentiň) ýatyrylmagy baradaky maglumatlary;
- patentiň (çäklendirilen patentiň) hereketiniň bes edilmegi ýa-da dikeldilmegi baradaky maglumatlary we başgalar.

5. Oýlap tapyşa, senagat nusgasyna haýyşnama yzyna alynmadyk bolsa, ol ýa-da patent (çäklendirilen patent) baradaky maglumatlar çap edileninden soň, islendik şahsyň oýlap tapyşa, senagat nusgasyna haýyşnamanyň materiallary bilen tanyşmaga haky bardyr.

Oýlap tapyş, senagat nusgasy üçin haýyşnamanyň resminamalary bilen tanyşmagyň tertibi Türkmenpatent tarapyndan belleniýär.

VI Bap.

Patente (çäklendirilen patente) bolan hukugyň geçirilişi

33-nji madda. Oýlap tapyş, senagat nusgasy üçin patentiň (çäklendirilen patentiň) başga birine berlişi

1. Oýlap tapyş, senagat nusgasy üçin patent (çäklendirilen patent) hereket ediş möhletiniň bütin dowamynda hukuk geçirilýän obýekt bolup biler. Patente (çäklendirilen patente) esaslanan hukuk dolulygyna ýa-da bölekleyin geçirilip bilner.

2. Patente (çäklendirilen patente) bolan hukuk erkin görnüşde düzülen hem-de patent eýesi we hukuk oruntutary tarapyndan gol çekilen şertnama boýunça islendik gyzyklanýan şahsa geçirilip bilner.

34-nji madda. Ygtyýarnama şertnamasy

1. Patent eýesi bolup durmaýan islendik şahsyň patentlenen oýlap tapyşy, senagat nusgasyny diňe patent eýesiniň rugsady bilen ygtyýarnama şertnamasynyň esasynda ulanmaga haky bardyr. Ygtyýarnama şertnamasy boýunça patent eýesi (ygtyýar beriji) oýlap tapyşy, senagat nusgasyny ulanmak hukugyny şertnamada göz önünde tutulan möçberinde başga şahsa (ygtyýarnama alyja) bermäge borçlanýar. Ygtyýarnama alyjy şertnama bilen şertlenen tölegleri ygtyýarnama berijä tölemek we şertnamada göz önünde tutulan beýleki hereketleri amala aşyrmak borjuny öz üstüne alýar.

2. Aýratyn ygtyýarnamada ygtyýarnama alyja şertnamada bellenen çäklerde oýlap tapyşy, senagat nusgasyny ulanmak hukugy geçirilýär. Şeýle ýagdaýda ygtyýarnama berijiniň ygtyýarnama alyja berilmeyän böleginde ulanmak hukugy saklanyp galýar.

Aýratyn däl ygtyýarnamada ygtyýar beriji ygtyýar alyja oýlap tapyşy, senagat nusgasyny ulanmak hukugyny berip, patent (çäklendirilen patent) bilen tassyklanan ähli hukuklary, şol sanda üçünji bir şahslara ygtyýarnama bermek hukugyny hem özünde saklap galýar.

Doly ygtyýarnamada ygtyýarnama berijiniň ygtyýarnamany ulanmak we beýleki şahslara bermek hukugyny saklap galmazdan, ygtyýarnama alyja oýlap tapyşy, senagat nusgasyny ulanmagyň aýratyn hukugy berilýär.

3. Eger-de ygtyýarnama şertnamasynda kömekçi ygtyýarnama şertnamasyny baglaşmak mümkinçiligi göz önünde tutulan bolsa, ygtyýarnama alyjynyň (kömekçi ygtyýarnama beriji) üçünji bir şahs (kömekçi ygtyýarnama alyjy) bilen oýlap tapyşy ýa-da senagat nusgasyny ulanmak üçin aýratyn däl ygtyýarnama bermek barada kömekçi ygtyýarnama şertnamasyny baglaşmaga haky bardyr.

Eger-de ygtyýarnama şertnamasynnda başga ýagdaý göz önünde tutulmadyk bolsa, ygtyýarnama alyjy kömekçi ygtyýarnama alyjynyň hereketleri üçin ygtyýarnama berijiniň önünde jogapkärdir.

4. Patent eýesi islendik şahsa oýlap tapyşy, senagat nusgasyny ulanmak hukugyny bermek barada Türkmenpatente arza berip biler (açyk ygtyýarnama). Bu ýagdaýda patenti goldamak üçin pajyň tölegi Türkmenpatent tarapyndan açyk ygtyýarnama baradaky maglumatlaryň çap edilen ýylyndan soňky ýylda 50 göterim azaldylýar. Görkezilen oýlap tapyşy, senagat nusgasyny ulanmaga isleg bildiren şahs patent eýesi bilen tölegler barada şertnama baglaşmaga borçludur.

Açyk ygtyýarnamada berilýän hukuklar aýratyn däl ygtyýarnamada berilýän hukuklaryň möçberinden artyk bolup bilmez.

Patent eýesiniň açyk ygtyýarnama hukuk berilmegi baradaky arzasy yzyna alynmaga degişli däl.

35-nji madda. Mejbury ygtyýarnama

1. Eger-de oýlap tapyş, senagat nusgasy patent eýeleri ýa-da olara hukuk berlen şahslar tarapyndan patentiň (çäklendirilen patentiň) berlen senesinden baş ýylyň dowamynda ulanylmasa ýa-da ýeterlik derejede ulanylmasa, onda oýlap tapyşy ýa-da senagat nusgasyny ulanmak isleýän we ulanmaga taýýar islendik şahsyň patent eýesiniň emele gelen tejribä laýyk gelýän şertlerde onuň bilen ygtyýarnama şertnamasyny baglaşmakdan boýun gaçyran ýagdaýynda görkezilen obýektleri ulanmak üçin özüne mejbury aýratyn däl ygtyýarnamanyň berilmegi barada kazyýete talap arzasy bilen ýüz tutmaga haky bardyr.

Eger-de patent eýesi oýlap tapyşyň, senagat nusgasynyň ulanylmazlygynyň ýa-da ýeterlik derejede ulanylmazlygynyň degerli sebäpler bilen şertlenendigini subut etmese, onda kazyýet ulanmagyň çäklerini, tölegiň möçberini, möhletlerini we tertibini görkezmek bilen gyzyklanýan şahsa mejbury aýratyn däl ygtyýarnamany berýär. Tölegleriň möçberi emele gelen tejribä laýyklykda ygtyýarnamalaryň kesgitlenen bazar bahasyndan pes bolmaly däl.

2. Oýlap tapyşyny emele gelen däplere laýyk gelýän şertlerde ygtyýarnama şertnamasyny baglaşmakdan boýun gaçyran beýleki bir oýlap tapyş üçin patentiň eýesiniň hukuklaryny bozmazdan ulanyp bilmeýän patent eýesiniň patenti başga bir şahsa degişli oýlap tapyş babatda onuň oýlap tapyşynyň düýpli ykdysady ähmiýetli möhüm tehniki derejesi bar bolan ýagdaýynda oýlap tapyşyny ulanmak üçin mejbury aýratyn däl ygtyýarnamanyň berilmegi barada talap arzasy bilen kazyýete ýüz tutmaga haky bardyr. Görkezilen ygtyýarnama berlen ýagdaýynda kazyýet tarapyndan patenti başga bir şahsa degişli oýlap tapyşy, senagat nusgasyny ulanmagyň çäkleriniň özüne mejbury ygtyýarnamanyň berilmegini talap edýän şahsyň oýlap tapyşy, senagat nusgasyny ulanmagy üçin zerur bolan möçberi, şeýle hem tölegleriň möçberi, möhletleri we tertibi kesgitlenilmelidir. Tölegleriň möçberi emele gelen tejribä laýyklykda ygtyýarnamalaryň kesgitlenen bazar bahasyndan pes bolmaly däl.

3. Milli howpsuzlyk bähbitlerini nazara alyp, şeýle hem adatdan daşary ýagdaýlarda Türkmenistanyň Ministrler Kabinetiniň patentiň eýesine ygtyýarnamanyň bazar bahasy bilen deňşdirerlikli möçberde pul görnüşindäki öwez tölegini töläp, onuň razyçylygyny almazdan, patentlenen oýlap tapyşy ulanmaga rugsat bermäge haky bardyr.

36-njy madda. Patenti (çäklendirilen patenti) başga birine bermek baradaky şertnamanyň we ygtyýarnama şertnamasynyň bellige alynmagy

1. Patenti (çäklendirilen patenti) başga birine bermek baradaky şertnama we oýlap tapyşy, senagat nusgasyny ulanmak üçin ygtyýarnama şertnamasy Türkmenpatentde bellige alynmaga degişlidir. Şertnama reýestrde bellige alnan senesinden güýje girýär we bu barada maglumat býulleteninde çap edilýär. Bellige alynmadyk şertnama hakyky däl diýlip hasap edilýär.

2. Bellige alnan ygtyýarnama şertnamasyna onuň hereket ediş möhletiniň çäklerinde taraplaryň ylalaşygy esasynda üýtgetmeler girizilip bilner. Üýtgetmeler hem Türkmenpatentde bellige alynmaga degişlidir.

3. Patenti başga birine bermek baradaky şertnamanyň we ygtyýarnama şertnamasynyň bellige alnyşynyň, şeýle hem ygtyýarnama şertnamasyna üýtgetmeler girizmegiň kadalaryny Türkmenpatent kesgitleýär.

4. Patenti (çäklendirilen patenti) başga birine bermek baradaky şertnama we ygtyýarnama şertnamasy hem-de ygtyýarnama şertnamasy boýunça üýtgetmeler degişli paç tölenen ýagdaýynda Türkmenpatent tarapyndan gyzylan taraplaryň arzasy boýunça hasaba alynýar.

5. Türkmenistanyň çäginde hereket edýän ýewraziýa patentini başga birine bermek baradaky şertnama Ýewraziýa patent edarasyna bellige alynmaga degişlidir.

Türkmenistanyň çäginde hereket edýän ýewraziýa patenti boýunça oýlap tapyşy ulanmak üçin ygtyýarnama şertnamasy Türkmenpatentde bellige alynmaga degişlidir. Degişli tertipde bellige alynmadyk ýewraziýa patentini başga birine bermek baradaky şertnama we ýewraziýa patenti boýunça oýlap tapyşy ulanmak üçin ygtyýarnama şertnamasy hakyky däl diýlip hasap edilýär.

VII Bap. Patentiň (çäklendirilen patentiň) hereketiniň bes edilişi we dikeldilişi

37-nji madda. Patent (çäklendirilen patent) boýunça jedelleşme we patentiň hakyky däl diýlip ykrar edilmegi

1. Aşakdaky ýaly ýagdaýlarda islendik şahsyň nägileligi boýunça hereket ediş möhletiniň dowamynda patent (çäklendirilen patent) jedelleşilip bilner we dolulygyna ýa-da bölekleyin hakyky däl diýlip ykrar edilip bilner:

a) bellige alnan oýlap tapyşyň, senagat nusgasynyň şu Kanunda bellenilen patente ukyplylyk şertlerine laýyk gelmezligi;

b) oýlap tapysyň formulasynda ýa-da senagat nusgasynyň düýpli alamatlarynyň sanawynda haýyşnamanyň ilkibaşdaky maglumatlarynda bolmadyk alamatlaryň bar bolmagy;

ç) patentde oýlap tapysyň, senagat nusgasynyň awtorynyň ýa-da patent eýesiniň nädogry görkezilmegi.

Nägilelik bildiren şahs ony delillendirmäge, şeýle hem bellenen pajyň tölenendigi baradaky resminamany getirmäge borçludur.

2. Şu maddanyň birinji bölümüne laýyklykda hakyky däl diýlip ykrar edilen patentiň (çäklendirilen patentiň) hereketi oýlap tapysa, senagat nusgasyna haýyşnamanyň berlen senesinden bes edilýär.

3. Şu maddanyň birinji bölümüniň „a" we „b" kiçi bölümlerinde göz önünde tutulan esaslar boýunça berlen patentiň (çäklendirilen patentiň) garşysyna berilýän nägileliklere olaryň gelen senesinden alty aý möhletiň içinde Arz-şikayat topary tarapyndan garalýar, ony döretmegiň we işiniň tertibi şu Kanunyň 41-nji maddasy bilen düzgünleşdirilýär.

Şu maddanyň birinji bölümüniň „ç" kiçi bölümünde göz önünde tutulan esaslar boýunça patentiň (çäklendirilen patentiň) berilmegine garşy çykylmagyna kazyýet tarapyndan seredilýär.

Patentiň (çäklendirilen patentiň) berilmegine garşy berilýän nägilelikler boýunça Arz-şikayat toparynyň çözgüdi bilen ylalaşylmadyk ýagdaýynda çözgüt tassyk edilen senesinden alty aý möhletiň içinde islendik tarapyň oňa kazyýetde garşy çykmaga haky bardyr.

4. Arz-şikayat toparynyň ýa-da kazyýetiň çözgüdi esasynda hakyky däl diýlip ykrar edilen patent (çäklendirilen patent) ýatyrylýar. Patent (çäklendirilen patent) bölekleýin hakyky däl diýlip ykrar edilen ýagdaýynda täze patent berilýär.

Türkmenpatent dolulygyna ýa-da bölekleýin hakyky däl diýlip ykrar edilen patentler baradaky maglumatlary reyestre girizýär we býulletende çap edýär.

5. Ýewraziýa patent konwensiýasynyň 13-nji maddasynda göz önünde tutulan oýlap tapys üçin ýewraziýa patentine garşy çykmak we ony Türkmenistanyň çäklerinde hakyky däl diýip ykrar etmek şu maddanyň birinji-dördünji bölümlerine laýyklykda amala aşyrylýar.

38-nji madda. Patentiň (çäklendirilen patentiň) hereketiniň möhletinden öň bes edilmegi

1. Patentiň (çäklendirilen patentiň) hereketi aşakdaky ýaly ýagdaýlarda möhletinden öň bes edilýär:

- patent eýesi tarapyndan Türkmenpatente berlen arzanyň esasynda arzanyň gelen senesinden. Patent (çäklendirilen patent) oýlap tapyslaryň ýa-da senagat nusgalarynyň toparyna berlen ýagdaýynda, patentiň (çäklendirilen patentiň) hereketi diňe arzada görkezilen oýlap tapyslar, senagat nusgalary babatda bes edilýär;

- patenti (çäklendirilen patenti) güýjünde saklamak üçin pajyň tölenilmedik ýagdaýynda, bellenilen möhletiniň geçen senesinden.

2. Türkmenpatent hereket ediş möhletinden öň bes edilen patent (çäklendirilen patent) baradaky maglumaty reýestre girizýär we býulletende çap edýär.

39-njy madda. Patentiň (çäklendirilen patentiň) hereketiniň dikeldilmegi

1. Patenti (çäklendirilen patenti) güýjünde saklamak üçin pajyň tölenilmezligi bilen baglylykda, oýlap tapyş ýa-da senagat nusgasy üçin patentiň (çäklendirilen patentiň) bes edilen hereketi patent eýesiniň towakganamasy boýunça dikeldilip bilner. Towakganama patentiň (çäklendirilen patentiň) hereketiniň bes edilen senesinden üç ýylyň dowamynda Türkmenpatente berilýär. Towakganamanyň ýanyna patentiň hereketiniň dikeldilendigi üçin pajyň tölenendigini tassyklaýan resminama goşulýar.

Patent (çäklendirilen patent) hereketiniň bes edilen senesinden üç ýyl geçenden soň dikeldilmäge degişli däldir.

2. Türkmenpatent patentiň (çäklendirilen patentiň) hereketiniň dikeldilendigi baradaky maglumatlary reýestre girizýär we býulletende çap edýär.

40-njy madda. Soňundan ulanmak hukugy

1. Patentiň (çäklendirilen patentiň) hereketiniň bes edilen senesiniň we patentiň (çäklendirilen patentiň) hereketiniň dikeldilen senesiniň aralygyndaky döwürde oýlap tapyşy ýa-da senagat nusgasyny ulanan ýa-da munuň üçin zerur taýýarlyklary gören islendik şahs soňundan möçberini giňeltmezden tölegsiz ulanmak hukugyny (soňundan ulanmak hukugyny) saklap galýar.

2. Soňundan ulanmak hukugy diňe oýlap tapyşyň, senagat nusgasynyň ýa-da olara meňzeş bolan çözüdiň ulanylan ýa-da şeýle ulanyş üçin muňa zerur taýýarlyklaryň edilen önümçiligi bilen birlikde başga bir şahsa berlip bilner.

VIII Bap. Awtorlaryň, haýyşnamaçylaryň we patent eýeleriniň hukuklarynyň goralýşy

41-nji madda. Arz-şikaýat topary

1. Awtorlaryň, haýyşnamaçylaryň we patent eýeleriniň hukuklaryny goramak bilen baglanyşykly jedellerine kazyýetden öň garalmagyny goşup, Türkmenpatentiň ýanynda şahslaryň bozulan ýa-da jedelleşilýän hukuklary hakyndaky arzalaryna, nägileliklerine garaýan Arz-şikaýat topary döredilýär, ol Arz-şikaýat toparynyň ygtyýaryna girýän beýleki meselelere-de garaýar.

Arz-şikáyat topary şahslaryň aşakdaky ýaly nägileliklerine garamaga doly ygtyýarlydyr:

a) oýlap tapyş, senagat nusgasy üçin haýyşnama boýunça seljermäniň çözüdine;

b) seljermäniň patenti (çäklendirilen patenti) başga birine bermek baradaky şertnamanyň we patentlenen oýlap tapyşyň, senagat nusgasynyň ulanylmagy üçin ygtyýarnama şertnamasynyň bellige alnyşy baradaky çözüdine;

ç) şu Kanunyň 37-nji maddasyna laýyklykda, patenti (çäklendirilen patenti) hakyky däl diýip ykrar etmek boýunça;

d) hünär synagy toparynyň patent ynamdarlygyna dalaşgäri hünär synagyndan geçirmek boýunça we/ýa-da onuň hünär derejesi synagyna goýberilmegi baradaky çözüdine.

Arz-şikáyat topary hakyndaky Düzgünnama we Arz-şikáyat topary tarapyndan nägileliklere we arzalara garamagyň Tertibi Türkmenistanyň Ykdysadyýet we ösüş ministrligi tarapyndan tassyklanylýar.

2. Haýyşnamaçynyň şu maddanyň 1-nji bölümünde göz öňünde tutulan nägilelikleri, bellenen pajy töläň şertlerinde, Türkmenistanyň kanunçylygynda bellenen möhletlerde Arz-şikáyat toparyna bermäge haky bardyr.

Şu maddanyň birinji bölümüniň „a“, „b“, „d“ bentlerinde göz öňünde tutulan nägilelikler Arz-şikáyat topary tarapyndan olaryň alnan senesinden dört aý möhletiniň içinde garalmalydyr.

Şu maddanyň birinji bölümüniň „ç“ bendinde göz öňünde tutulan nägileliklere Arz-şikáyat topary tarapyndan olaryň alnan senesinden alty aý möhletiniň içinde garalmalydyr.

Nägileliklere garamagyň möhleti nägilelik bildiren şahs ýa-da patent eýesiniň towakganamasy boýunça uzaldylyp bilner. Ýöne bu möhlet işlere garamak üçin ilkibaşda bellenen möhletiniň geçen senesinden alty aýdan köp bolmaly däldir.

Arz-şikáyat toparynyň çözüdine gaýtadan garamak barada islendik gyzyklanýan tarapdan onuň alnan senesinden bir aýyň dowamynda Arz-şikáyat toparynyň başlygyna towakga edilip bilner.

Islendik gyzyklanýan tarap Arz-şikáyat toparynyň çözüdine onuň tassyklanan senesinden alty aý möhletiniň içinde kazyýete şikaýat edip biler.

42-nji madda. Jedellere kazyýet tertibinde garamak

Türkmenistanyň kanunçylygynda bellenen tertipde kazyýetler şu Kanunyň ulanylmagy bilen baglylykda döreyän jedellere garaýarlar, şol sanda:

- oýlap tapyşa, senagat nusgasyna awtorlyk hakyndaky;
- patent eýesini belli etmek hakyndaky;
- patent (çäklendirilen patent) bermek hakyndaky;
- ygtyýarnamanyň mejbury berilmegi hakyndaky;

- patent eýesiniň oýlap tapyş, senagat nusgasy üçin aýratyn hukugynyň we beýleki emläk hukuklarynyň bozulmagy hakyndaky;

- patenti (çäklendirilen patenti) başga birine bermek baradaky şertnamalaryň we patentlenen oýlap tapyşyň, senagat nusgasynyň ulanylmagy üçin ygtyýarnama şertnamalarynyň baglaşylmagy we ýerine ýetirilmegi hakyndaky;

- wagtlaýyn goralýan döwründe oýlap tapyşy, senagat nusgasyny peýdalanmak üçin öwez töleginiň pul möçberi hakyndaky;

- öňden ulanmak hukugy hakyndaky;

- soňundan ulanmak hukugy hakyndaky;

- şu Kanuna laýyklykda iş beriji tarapyndan oýlap tapyşyň, senagat nusgasynyň awtoryna berilýän pul töleginiň möçberi, möhleti we tölenmeginiň tertibi hakyndaky;

- şu Kanunda göz önünde tutulan öwez tölegleriň möçberi, möhleti we tölenmeginiň tertibi hakyndaky;

- patent eýeleriniň hukuklaryny goramak bilen bagly beýleki jedeller.

43-nji madda. Oýlap tapyşyň, senagat nusgasynyň bikanun ulanylandygy üçin jogapkärçilik

1. Şu Kanuny bozup, patentlenen oýlap tapyşy, senagat nusgasyny ulanýan islendik şahs patent eýesiniň aýratyn hukugyny bozan diýlip hasap edilýär we Türkmenistanyň kanunçylygyna laýyklykda jogapkärçilik çekýär.

2. Patentlenen oýlap tapyşy, senagat nusgasyny bikanun ulanýan şahs patent eýesiniň talap etmegi ýa-da kazyýetiň çözüdi boýunça:

- patent eýesiniň hukuklaryny ykrar etmäge;

- patent eýesiniň hukuklaryny bozýan hereketleri bes etmäge;

- ýitirilen peýdany hem goşmak bilen, ýetirilen zyýanyň öwezini dolmaga ýa-da öwez tölegini tölemäge. Ýetirilen zyýanyň öweziniň möçberi kazyýetiň çözüdi bilen ýa-da taraplaryň ylalaşygy boýunça kesgitlenýär;

- ahlak zyýanynyň öwezini dolmaga;

- patent eýesiniň işewürlük abraýyny dikeltmek maksady bilen, kazyýetiň çözüdini çap etdirmäge borçludyr.

Kazyýet bikanun harytlary muzdsuz almak baradaky çözüdi çykarmaga haklydyr.

3. Patent eýesiniň aýratyn hukugynyň bozulandygy baradaky talap arzasy, patent eýesiniň özüniň hukugynyň bozulandygyny bilen ýa-da bilmeli bolan gününden üç ýylyň dowamynda berlip bilner.

Patent eýesiniň aýratyn hukugynyň bozulandygy baradaky talap arzasy patent eýesi tarapyndan berilýär.

Patent eýesiniň hukugynyň bozulmagy hakyndaky talap arzasy, ygtyýarnama şertnamasynda başga ýagdaý göz önünde tutulmadyk bolsa, şeýle hem aýratyn ygtyýarnamanyň eýesi ýa-da ygtyýarnama şertnamasynda göz

öňünde tutulan bolsa, aýratyn däl ygtyýarnamanyň eýesi tarapyndan berlip bilner.

44-nji madda. Gümrük gözegçiligi

Patent eýeleriniň ýa-da senagat eýeçiligi obýektleriniň ulanylyşyna aýratyn ygtyýarnama eýeleriniň hukuklarynyň goragy babatdaky gümrük gözegçiligi Türkmenistanyň gümrük kanunçylygyna laýyklykda amala aşyrylýar.

IX Bap. Jemleýji düzgünler

45-nji madda. Patent paçlary

1. Oýlap tapyşa, senagat nusgasyna haýyşnama berilmegi, seljerme geçirilmegi, patent (çäklendirilen patent) berilmegi, olary güýjünde saklamak, hereket ediş möhletini uzaltmak we beýleki amallar bilen bagly hukuk taýdan ähmiýetli hereketleriň ýerine ýetirilmegi üçin paçlar alynýar.

Eger-de Türkmenistanyň gatnaşyjysy bolup durýan halkara şertnamalarynda başga ýagdaýlar göz öňünde tutulmadyk bolsa, paçlar haýyşnamaçy, patent eýesi ýa-da islendik üçünji şahs tarapyndan tölenilýär.

Amala aşyrylandygy üçin patent pajy alynýan hereketleriň sanawy, pajyň möçberi, ony tölemegiň ýa-da pajy gaýtaryp bermegiň möhletleri we tertibi Türkmenistanyň Ministrler Kabineti tarapyndan belleniýär.

2. Paç alynmagyndan gelip gowuşýan serişdeler Türkmenistanyň döwlet býujetine geçirilýär, olaryň bir bölegi tehniki taýdan enjamlaşdyrmagy, awtomatlaşdyrylan ulgamlary döretmegi we ulanmagy, döwlet patent-maglumat binýadyny kemala getirmegi, zähmete hak tölemegi, hünärmenleri taýýarlamagy we höweslendirmegi goşmak bilen, senagat eýeçiligini goramagyň döwlet ulgamyny ösdürmek, agzalyk tölegleri we senagat eýeçiligini goramak babatda Türkmenistanyň halkara ylalaşyklaryna gatnaşmagyny üpjün etmek üçin zerur bolan beýleki tölegler üçin ulanylýar.

46-njy madda. Wekilçilik

1. Gyzyklanýan şahslar şu Kanunyň 51-nji maddasynyň ikinji bölümünde görkezilen düzgünleri hasaba almak bilen Türkmenpatent bilen işlerini göni wekilleriniň ýa-da Türkmenpatentde hasaba alnan patent ynamdarlarynyň üsti bilen alyp barmaga haklydyrlar.

Wekiliň ýa-da patent ynamdarynyň ygtyýarlyklary ynanç haty bilen tassyklanylýar.

Türkmenistanyň Ykdysadyýet we ösüş ministrligi patent ynamdarynyň hünär synagynyň we hasaba alynmagyň tertibini belleýär.

47-nji madda. Oýlap tapys üçin halkara haýyşnamasyna garalmagy

1. Halkara haýyşnamasynyň ilkinjilik senesinden otuz bir aý geçýänçä haýyşnamaçy tarapyndan Türkmenpatente Türkmenistanyň patentiniň (çäklendirilen patentiniň) berilmegini sorap haýyşnama berlende, Türkmenistana görkezilmesi bolan halkara haýyşnamasy milli basgançaga geçirilýär.

Soralýan ilkinjilik senesinden otuz bir aý geçenden soň ýa-da görkezilen möhlet geçýänçä haýyşnamaçynyň towakganamasy boýunça we milli basgançaga geçmek üçin zerur işleriň ol tarapyndan ýerine ýetirilen ýagdaýynda, Türkmenpatent halkara haýyşnamasyna garamaga başlaýar.

2. Milli basgançaga geçmek üçin geçirilen möhlet onuň geçen senesinden üç aýyň dowamynda haýyşnamaçynyň towakganamasy boýunça degişli pajyň tölenen hem-de haýyşnamaçy tarapyndan milli basgançaga geçmek üçin zerur bolan ähli hereketleriň amala aşyrylan ýagdaýynda dikeldilip bilner.

3. Halkara haýyşnamasyna milli basgançakda garamak şu Kanunyň kadalaryna laýyklykda Türkmenpatent tarapyndan amala aşyrylýar. Şunda Türkmenpatent haýyşnamanyň berlen senesi hökmünde halkara haýyşnama beriş senesini belleýär.

Oýlap tapys üçin haýyşnamanyň resminamalaryna üýtgetmeler girizmek üçin şu Kanunyň 19-njy maddasynyň ikinji bölümünde bellenen möhlet şu maddanyň birinji bölümüniň ikinji bendine laýyklykda halkara haýyşnamasyna garap başlanylýan senesinden hasaplanylýar.

48-nji madda. Oýlap tapys üçin ýewraziýa haýyşnamasynyň esasynda Türkmenistanyň patentiniň berilmegi

1. Oýlap tapys üçin Türkmenistanyň patentiniň berilmegi Ýewraziýa patent konwensiýasyna laýyklykda özgerdilen ýewraziýa haýyşnamasynyň esasynda amala aşyrylyp bilner.

Ýewraziýa haýyşnamasy ýaly şol bir berlen senesi we ilkinjilik senesi bolan, Türkmenpatente berlen oýlap tapys üçin haýyşnama dogry resmileşdirilen milli haýyşnama hasaplanylýar.

Oýlap tapys üçin haýyşnamalara garamak haýyşnamaçy tarapyndan oýlap tapys üçin haýyşnama berlendigi barada bellenen pajyň tölenen ýagdaýynda hem-de ýewraziýa haýyşnamasynyň tassyklanýan göçürme nusgasynyň Türkmenpatent tarapyndan alnan senesinden başlap amala aşyrylýar.

2. Eger-de ýewraziýa patenti Türkmenistanyň çäklerinde patentiň güýjüni saklamak üçin pajyň tölenmändigini bilen baglylykda öz hereketini möhletinden öň bes eden bolsa, oýlap tapys üçin Türkmenistanyň patentini bermek ýewraziýa haýyşnamasynyň esasynda amala aşyrylyp bilner.

Şeýle ýewraziýa patentiniň eýesiniň oýlap tapys üçin ýigrimi ýyl hereket möhleti bolan Türkmenistanyň patentiniň berilmegi barada ýewraziýa

haýyşnamasynyň berlen senesinden baş ýylyň dowamynda ýa-da haýsy senäniň giç gelyändigine baglylykda ýewraziýa patentiniň hereketiniň bes edilen senesinden üç ýylyň dowamynda Türkmenpatente towäkganama bilen ýüzlenmäge haky bardyr.

Şeýle patentiň berilmegi baradaky towäkganamanyň ýanyna arza, ýewraziýa patentiniň göçürme nusgasy, degişli pajyň tölenendigi baradaky resminama, haýyşnamanyň patent eýesiniň wekili tarapyndan berlen ýagdaýynda ynanç haty goşulmalydyr.

Patentiň berilmegi baradaky towäkganama ýanyna goşulan resminamalar bilen birlikde şu Kanunyň 23-nji maddasynyň ikinji bölüminiň düzgünlerine laýyklykda garalýar.

49-njy madda. Oýlap tapyşlaryň, senagat nusgalarynyň daşary ýurtlarda patentlenilmegi

1. Türkmenistanda döredilen oýlap tapyş üçin haýyşnama Türkmenpatente berlen senesinden dört aý geçenden soň, eger-de görkezilen döwür içinde haýyşnamada döwlet syryna degişli maglumatlaryň bardygy hakynda haýyşnamaçy habardar edilmese, daşary ýurt döwletlerine ýa-da halkara guramalaryna berlip bilner. Haýyşnamaçynyň arzasy boýunça geçirilen barlag haýyşnamada döwlet syryna degişli maglumatlaryň ýokdugyny ýüze çykararsa, oýlap tapyş üçin haýyşnama daşary ýurtlarda patentlemek üçin görkezilen möhletden öň hem berlip bilner.

2. Eger-de Türkmenistanda döredilen oýlap tapyş üçin halkara haýyşnamasy Türkmenpatente kabul edýän edara hökmünde berlen bolsa, degişli haýyşnamany Türkmenpatente deslapdan bermezden, oýlap tapyş üçin halkara haýyşnamasynyň berilmegine ýol berilýär.

Eger-de Türkmenistanda döredilen oýlap tapyş üçin ýewraziýa haýyşnamasy Türkmenpatentiň üsti bilen berlen bolsa, degişli haýyşnamany Türkmenpatente deslapdan bermezden, oýlap tapyş üçin ýewraziýa haýyşnamasynyň berilmegine ýol berilýär.

3. Oýlap tapyşlary, senagat nusgalaryny daşary ýurtlarda patentlemek bilen baglanyşykly harajatlary haýyşnamaçy ýa-da onuň bilen ylalaşyp, gaýry şahs çekýär.

50-nji madda. Oýlap tapyşy, senagat nusgasyny döretmegiň we ulanmagyň döwlet tarapyndan höweslendirilmegi

Ylmy-tehniki öňegidişligi ösdürmek, Türkmenistanyň intellektual mümkinçiliklerini berkitmek we tehniki döredijiligi ösdürmäge ýardam bermek maksady bilen, patent eýelerine we ygtyýarnama şertnamasy boýunça oýlap tapyşy ýa-da senagat nusgasyny ulanýan şahslara, şeýle hem senagat eýeçiliginiň obýektlerine bolan hukuklary almaga we goramaga ýardam edýän

şahslara Türkmenistanyň kanunçylygyna laýyklykda döwlet tarapyndan ýeňillikler berilýär.

51-nji madda. Daşary ýurt şahslarynyň hukuklary

1. Türkmenistanyň gatnaşýan halkara şertnamalarynyň güýji bilen hem-de özara arkaşyk ýörelgeleri esasynda daşary ýurtly şahslar Türkmenistanyň şahslary bilen deň hatarda şu Kanunda göz önünde tutulan hukuklardan peýdalanýarlar.

2. Eger-de Türkmenistanyň gatnaşygy bolup durýan halkara şertnamalarynda başga tertip göz önünde tutulmadyk bolsa, daşary ýurtly şahslar, şeýle hem Türkmenistanyň çäklerinden daşarda ýaşayan ýa-da hemişelik ýaşayan ýeri Türkmenistanyň çäklerinden daşarda bolan Türkmenistanyň raýatlary Türkmenpatent bilen gatnaşanlarynda özleriniň hukuklaryny Türkmenpatentde bellige alnan patent ynamdarynyň üsti bilen amala aşyrýarlar.

52-nji madda. Halkara şertnamalary

Eger-de Türkmenistanyň gatnaşýan halkara şertnamalarynda şu Kanunda göz önünde tutulan düzgünlerden başga düzgünler bellenen bolsa, onda halkara şertnamasynyň kadalary ulanylýar.

53-nji madda. Geçiş düzgünleri

Patent (çäklendirilen patent) bermek bilen bagly şu Kanunyň düzgünleri aşakdaky ýaly tertipde ulanylýar:

a) şu Kanun güýje girýänçä iş dolandyryjylygyna kabul edilen oýlap tapýşa, senagat nusgasyna haýyşnamalar boýunça:

- formal seljeriş geçirilmediklerine şu Kanunyň 22-nji we 27-nji maddalarynyň düzgünlerine laýyklykda çäklendirilen seljerme geçirilýär;

- wagtlaýyn patent bermek barada çözüň çykarlanlaryna çäklendirilen patent berilýär;

- anyk seljeriş geçirilmediklerine şu Kanunyň 22-nji maddasynyň dördünji bölümüniň, 23-nji maddasynyň, 27-nji maddasynyň dördünji bölümüniň we 28-nji maddasynyň düzgünlerine laýyklykda patent seljermesi geçirilýär;

b) şu Kanun güýje girýänçä baş ýyllyk hereket ediş möhleti geçmedik ýa-da hereket ediş möhletiniň bes edilen gününden üç ýyldan gijä galmadyk oýlap tapýşa, senagat nusgasyna berlen wagtlaýyn patentleri patent eýesiniň towakganamasy boýunça Türkmenpatent wagtlaýyn patenti çäklendirilen patente täzeden resmileşdirýär we reýestre degişli ýazgy girizýär. Oýlap tapýşa, senagat nusgasyna berlen wagtlaýyn patentleriň baş ýyllyk hereket ediş möhleti

geçenlerinden soň çäklendirilen patent berlenlerine şu Kanunyň 40-njy maddasynyň düzgünleri degişlidir;

ç) şu Kanun güýje girýänçä on ýyllyk hereket ediş möhleti geçmedik ýa-da hereket ediş möhletiniň bes edilen gününden üç ýyldan gijä galmadyk senagat nusgasyna berlen patentleri patent eýesiniň towakganamasy boýunça Türkmenpatent patentiniň hereket ediş möhletini on baş ýyla çenli uzaldýar we reýestre degişli ýazgy girizýär. Senagat nusgasyna berlen patentleriň on ýyllyk hereket ediş möhleti geçenlerinden soň uzaldylan patentlere şu Kanunyň 40-njy maddasynyň düzgünleri degişlidir.

Ýokarda görkezilen amallary geçirmegiň möhletleri we tertibi Türkmenpatent tarapyndan kesgitlenilýär.

**Türkmenistanyň
Prezidenti**

**Gurbanguly
Berdimuhamedow**

Aşgabat şäheri
2008-nji ýylyň 23-nji oktýabry
№ 220-III.